

INFORMACIJA

apie 8 klasės geografijos egzaminą

nuo 2021–2022 mokslo metų

Centrinė egzaminų komisija
Varšuva 2020

Redakcija

Tomasz Nowacki (CEK)
Wojciech Czernikiewicz (CEK)
Dr. Mariola Tracz (Krokvos pedagoginis universitetas)
Marlena Kegel (Poznanės AEK)
Mieczysław Sowa (Krokvos AEK)
Marek Pietruszka (Vroclavo AEK)
Dr. Wioletta Kozak (CEK)
Dr. Marcin Smolik (CEK)

Recenzentai

Habil. dr. Tomasz Wites (Varšuvos universitetas)
Habil. dr. Tomasz Opach (Gamtos mokslų ir technologijos universitetas (NTNU),
Trondheimas)
Dr. Bożena Kicińska (Varšuvos universitetas)
Dr. Tomasz Karpowicz (Varšuvos universitetas) – kalbos recenzija

Informaciją parengė Centrinė egzaminų komisija, bendradarbiaudama su apygardų egzaminų komisijomis.

Centrinė egzaminų komisija

Ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Varšuva
Tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

Gdansko apygardos egzaminų komisija

Ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdanskas
Tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Javožno apygardos egzaminų komisija

Ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Javožnas
Tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Krokvos apygardos egzaminų komisija

Os. Szkolne 37, 31-978 Krokuva
Tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Lomžos apygardos egzaminų komisija

Al. Legionów 9, 18-400 Lomža
Tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Lodzės apygardos egzaminų komisija

Ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Lodzė
Tel. 42 634 91 33
sekretariat@lodz.oke.gov.pl

Poznanės apygardos egzaminų komisija

Ul. Gronowa 22, 61-655 Poznanė
Tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Varšuvos apygardos egzaminų komisija

Pl. Europejski 3, 00-844 Varšuva
Tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Vroclavo apygardos egzaminų komisija

Ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Vroclavas
Tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Turinys

1.	Aštuntos klasės geografijos egzamino aprašymas	5
	Įžanga	5
	Egzamino užduotys	5
	Egzamino lapo aprašymas	6
	Vertinimo instrukcija	7
	Geografijos egzamino medžiaga ir pagalbinės priemonės	7
2.	Užduočių su sprendimais pavyzdžiai	8
	Keliamume po Lenkiją ir pasaulį	9
	Žemės judėjimas. Geografinės koordinatės	24
	Lenkija Europoje	30
	Kiti pasaulio regionai bei teritorijos ir jiems būdingos problemos	57

1.

Aštuntos klasės geografijos egzamino aprašymas

ĮŽANGA

Geografija yra vienas iš neprivalomųjų dalykų, kuriuos galima pasirinkti laikant aštuntos klasės egzaminus.

Aštuntos klasės geografijos egzaminu patikrinama, kiek pagrindinės mokyklos VIII klasės mokinys atitinka reikalavimus, nustatytus **pagrindinio ugdymo antrojo etapo – IV–VIII klasių** – bendrojoje programoje.

Informacijoje apie egzaminą pristatytos egzamino užduotys su sprendimų pavyzdžiais ir paaiškinama, kaip užduotys susijusios su mokymo programos reikalavimais. *Informacijoje apie egzaminą* pateiktos užduotys neapima visų geografijos užduočių, kurios gali būti įtrauktos į egzaminų rinkinį, rūšių. Be to, jos neatspindi visų reikalavimų, nustatytų geografijos mokymo programoje. Tik įvykdžius visus bendrojoje programoje nurodytus reikalavimus (bendruosius ir specialiuosius), galima užtikrinti tinkamą ugdymą geografijos srityje, įskaitant parengimą aštuntos klasės egzaminui¹.

EGZAMINO UŽDUOTYS

Egzamino rinkinyje yra pateikta uždaryjū ir atvirujū užduočių.

Uždarnosios užduotys – tai užduotys, kurių atsakymus mokinys pasirenka iš pateiktų variantų. Tarp uždaryjū užduočių bus pateikta:

- pasirenkamo atsakymo užduočių;
- „tiesa–netiesa“ tipo užduočių;
- užduočių, kurių esmė – parinkti ar pritaikyti atsakymą.

Atvirosios užduotys – tai užduotys, kurias atlikdamas mokinys savarankiškai suformuluoja atsakymą. Tarp atvirujū užduočių pateikiamos:

- užduotys su palikta tuščia vieta, kurias atliekant sakinį arba trumpą tekstą reikia papildyti vienu ar keliais žodžiais;
- trumpų atsakymų užduotys, kurias atliekant reikia atsakyti vienu arba dviem–trimis sakiniais, leidžiančios patikrinti gebėjimą įrodyti, daryti išvadą, paaiškinti, formuluoti pagrįstą nuomonę.

Egzamino užduotys bus susijusios su šiomis teminėmis sritimis ir diferencijuojamos pagal geografijos gebėjimus, numatytus mokymo programoje:

- duomenų, gautų atliekant stebėjimus ir matavimus lauko sąlygomis, analizavimas ir jais pagrįstų išvadų suformulavimas;

¹ Geografijos mokytojas privalo įvykdyti visus pagrindinius ugdymo programos reikalavimus **prieš** aštuntos klasės egzaminą.

- naudojimasis planais, žemėlapiais, nuotraukomis, brėžiniais, grafikais, schemomis, statistiniais duomenimis, šaltinių tekstais (įskaitant gautus naudojantis informacinėmis ir ryšių technologijomis) geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti;
- skirtingo turinio žemėlapių interpretavimas;
- atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų tarpusavio ryšių ir priklausomybės apibūdinimas, dėsningumų nustatymas, apibendrinimai;
- socialinių, kultūrinių ir ekonominių reiškinių bei procesų, vykstančių Lenkijoje ir įvairiuose pasaulio regionuose, įvertinimas;
- klausimų kėlimas, hipotezių formulavimas ir su geografine aplinka susijusių problemų sprendimų siūlymas;
- gebėjimas suvokti erdvę ir erdvinę vaizduotę;
- apgalvotų aplinkosauginių ir socialinių veiksmų analizavimas;
- galimybės pritaikyti geografines žinias ir įgūdžius kasdieniniame gyvenime analizavimas.

Apie 50 % užduočių bus susijusios su Lenkijos geografija, ir apie 50 % užduočių – su gamtine geografija.

EGZAMINO LAPO APRAŠYMAS

8 klasės geografijos egzaminas trunka 90 minučių².

Užduočių skaičius ir taškų, kuriuos galima gauti atlikus konkrečių tipų užduotis, skaičius nurodytas toliau pateiktoje lentelėje.

Užduočių tipas	Užduočių skaičius	Bendras taškų skaičius	Dalis bendroje taškų sumoje
Uždarosios	13–17	apie 17	apie 50 %
Atvirosios	7–13	apie 17	apie 50 %
IŠ VISO	20–30	34	100 %

Užduotys apima įvairias sritis ir skiriasi pagal tikrinamus gebėjimus, sunkumo lygį ir atsakymų pateikimo būdą. Jos leidžia patikrinti, visų pirma, aukštesnius gebėjimus, tokius kaip gebėjimas analizuoti, palyginti, daryti išvadas, apibendrinti. Egzamino lape pateikiamos pavienės užduotys arba teminių užduočių grupės. Jos apima įvairias temas ir yra pagrįstos įvairiais šaltiniais, įskaitant: tekstus, kartografinę medžiagą, nuotraukas ir statistinius duomenis.

² Egzamino trukmė gali būti pailginta specialiųjų mokymosi poreikių turintiems mokiniams, įskaitant neįgaliuosius, taip pat užsieniečiams. Išsami informacija pateikta *Centrinės egzaminų komisijos direktoriaus pranešime dėl 8 klasės egzamino sąlygų ir formų specialiųjų pritaikymo būdų einamaisiais mokslo metais*.

Egzamino lape bus pateiktos teminių užduočių grupės arba pavienės užduotys. Teminių užduočių grupę gali sudaryti nuo dviejų iki keturių užduočių, susijusių bendru kontekstu, pavyzdžiui, šaltinio medžiaga. Teminių užduočių grupę gali sudaryti uždarnosios ir atvirosios užduotys.

VERTINIMO INSTRUKCIJA

Uždarnosios užduotys

Uždarnosios užduotys vertinamos pagal šią instrukciją, atsižvelgiant į didžiausią taškų skaičių, kurį galima gauti atlikus konkrečią užduotį:

1 taškas – teisingas atsakymas,
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

ARBA

2 taškai – visiškai teisingas atsakymas,
1 taškas – iš dalies teisingas arba nepilnas atsakymas,
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Atvirosios užduotys

Už atvirosios užduoties sprendimą galima gauti nuo 0 iki 2 taškų. Užduočių vertinimo instrukcija pateikiama atskirai kiekvienai užduočiai. Už kiekvieną teisingą atsakymą, skirtingą nei aprašytieji vertinimo instrukcijoje, gali būti skiriamas didžiausias taškų skaičius, jei atsakymas yra iš esmės teisingas, atitinka instrukcijas ir užduoties sąlygas.

GEOGRAFIJOS EGZAMINO MEDŽIAGA IR PAGALBINĖS PRIEMONĖS

Pagalbinės priemonės, kuriomis mokiniai gali naudotis per aštuntos klasės geografijos egzaminą:

- liniuotė,
- paprastas skaičiuotuvas.

Išsami informacija apie reikiamą medžiagą ir pagalbines priemones, kuriomis mokiniai gali naudotis laikydami aštuntos klasės egzaminą (įskaitant asmenis, kuriems egzamino sąlygos buvo pritaikytos), bus paskelbta Centrinės egzaminų komisijos direktoriaus pranešime.

2.

Užduočių su sprendimais pavyzdžiai

Informacijoje apie egzaminą kiekvienai užduočiai yra nurodyta:

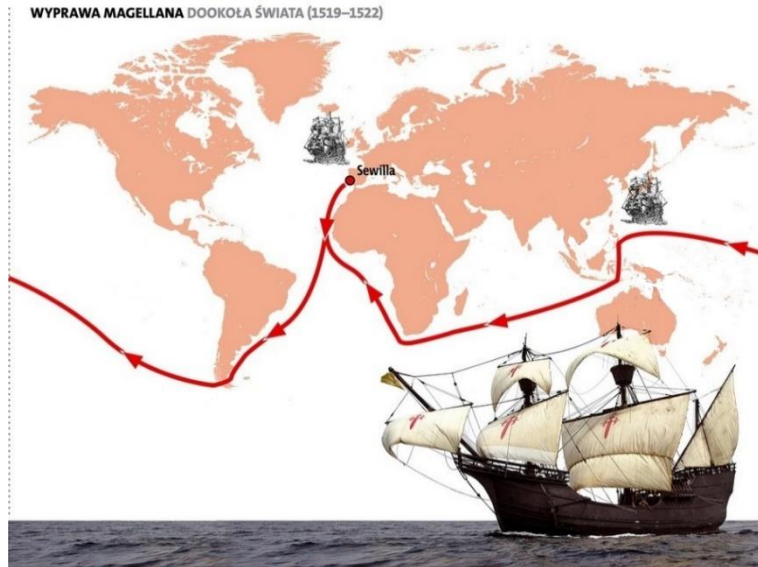
- už užduoties sprendimą galimų gauti taškų skaičius (šalia užduoties numerio);
- svarbiausi bendrieji ir specialieji reikalavimai, kurie yra tikrinami šioje užduotyje;
- užduočių sprendimų vertinimo instrukcija;
- teisingas kiekvienos uždarnosios užduoties sprendimas ir kiekvienos atvirosios užduoties sprendimų pavyzdžiai.

KELIAUJAME PO LENKIJĄ IR PASAULĮ

1 uždutis (0–1)

1 žemėlapyje pavaizduotas Fernando Magelano (1519–1522) ekspedicijos maršrutas, o 2 žemėlapyje – Nepriklausomybės reiso (2018–2019) maršrutas.

1.

Pagal: www.wf1.xcdn.pl

2.

Pagal: www.leba.eu

Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

Abiejų reisų maršrutai driekėsi per:

- A. Arkties vandenyną ir Antarktiką.
- B. Panamos ir Sueco kanalus.
- C. Atlanto, Ramujį ir Indijos vandenynus.
- D. Gibraltaro ir Magelano sąsiaurius.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

III. Žemės sausumos ir vandenynai: žemynų ir vandenynų pasiskirstymas, pirmosios geografinės ekspedicijos. Mokinys:

- 2) išvardija žemynų ir vandenynų pavadinimus ir parodo jų vietą [...] pasaulio žemėlapyje [...];
- 3) žemėlapyje parodo [...] jūros baseinus pirmųjų geografinių ekspedicijų maršrutuose.

VII. Europos geografija: žemyno padėtis ir ribos, [...] pagrindiniai Europos gamtinės aplinkos bruožai [...]. Mokinys:

- 1) apibūdina Europos [...] krantų [...] liniją.

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos: [...] Artimieji Rytai [...]. Mokinys:

- 9) apibūdina Artimųjų Rytų regioną [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

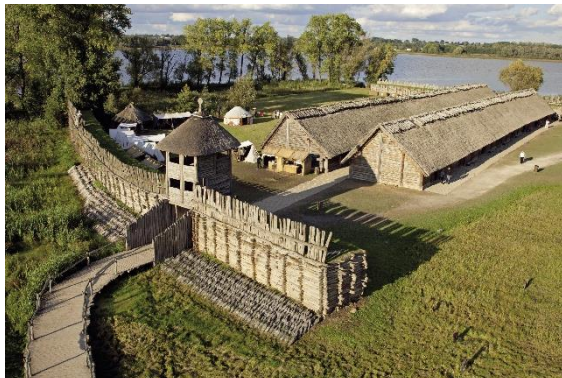
Sprendimas

C.

2 užduotis (0–1)

Nuotraukose pavaizduoti tam tikri kultūros objektai, esantys Europoje.

1.

2.

3.

4.

Pagal: national-geographic.pl, reisroutes.be, metro.co.uk, historia.org.pl

Užbaikite sakinį. Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

Vienas iš senovinės Viduržemio jūros kultūros objektų yra statinys, matomas nuotraukoje, pažymėtoje numeriu:

A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] nuotraukomis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

VII. Europos geografija [...]. Mokinys:

13) paaiškina, kaip turizmo plėtra Pietų Europoje yra susijusi su [...] Viduržemio jūros regiono kultūros paveldu.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

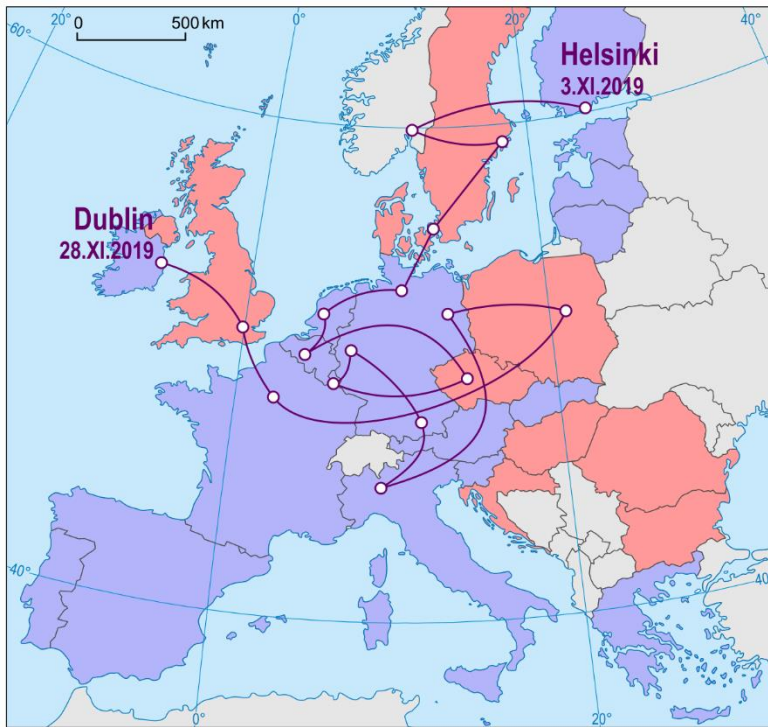
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

B.

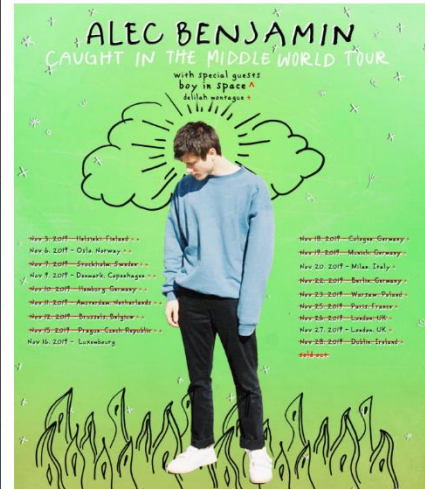
3 užduotis

Žemėlapyje parodyta koncertinio turo, į kurį vyko Alecas Benjaminas 2019 m. lapkritį, europinė dalis. Tuo metu jis aplankė 14 valstybių.

Europos Sąjungos valstybės narės 2019 m.

- euro zonoje
- ne euro zonoje

Pagal: www.alecbenjamin.com

3.1 užduotis (0–1)

Užpildykite lentelę. Atitinkamose vietose įrašykite valstybių, kuriose 2019 m. lapkričio mėn. koncertavo Alecas Benjaminas, pavadinimus.

Valstybės, kurioje koncertavo Alecas Benjaminas, apibūdinimas	Valstybės pavadinimas
Vienintelė koncertinio turo maršruto valstybė, kurios sostinėje Alecas Benjaminas nekoncertavo.	
Valstybė, kurioje atlikėjas nekoncertavo, tačiau du kartus keliavo per jos teritoriją.	
Valstybė, kuri 2019 m. nebuvo Europos Sąjungos narė ir kurioje koncertavo Alecas Benjaminas.	

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.
3. Skirtingo turinio žemėlapių interpretavimas.

Specialieji reikalavimai

VII. Europos geografija. Mokinys:

- 2) apibūdina politinį Europos susiskirstymą ir Europos Sąjungos įtaką žemyno socialiniams ir ekonominiams virsmams.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyti trijų šalių pavadinimai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Valstybės, kurioje koncertavo Alecas Benjaminas, apibūdinimas	Valstybės pavadinimas
Vienintelė koncertinio turo maršruto valstybė, kurios sostinėje Alecas Benjaminas nekoncertavo.	<i>Italija</i>
Valstybė, kurioje atlikėjas nekoncertavo, tačiau du kartus keliavo per jos teritoriją.	<i>Austrija</i>
Valstybė, kuri 2019 m. nebuvo Europos Sąjungos narė ir kurioje koncertavo Alecas Benjaminas.	<i>Norvegija</i>

3.2 užduotis (0–1)

Nustatykite ir užrašykite, kiek oficialių valiutų galioja šalyse, kuriose koncertavo artistas.

Atsakymas:

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.
3. Skirtingo turinio žemėlapių interpretavimas.

Specialieji reikalavimai

VII. Europos geografija. Mokinys:

- 2) apibūdina politinį Europos susiskirstymą ir Europos Sąjungos įtaką žemyno socialiniams ir ekonominiams virsmams.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

7.

3.3 užduotis (0–1)

Lapkričio 25 d. Paryžiuje diena truko 8 valandas 48 minutes, o kita diena Londone buvo 23 minutėmis trumpesnė. Šį skirtumą pastebėjo artisto pėdomis sekantis žurnalistas.

Pažymėkite du sakinius, paaiškinančius dienos ilgio pokyčius, kuriuos pastebėjo žurnalistas.

- A. Paryžius ir Londonas yra skirtingose geografinėse ilgumose.
- B. Šiaurės pusrutulyje lapkričio mėnesį dienos trumpėja.
- C. Londonas yra labiau nutolęs į vakarus nei Paryžius.
- D. Londono oficialus laikas skiriasi nuo Paryžiaus.
- E. Lapkritį Europoje, kuo toliau į šiaurę, tuo ilgesnės naktys.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios ir supratimas.

7. Aplinkos sąlygų erdvinės diferenciacijos dėsningumą apibūdinimas [...].

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

4. Atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų tarpusavio ryšių ir priklausomybės apibūdinimas [...].

Specialieji reikalavimai

V. Žemės judėjimas [...]. Mokinys:

3) paaiškina, kaip Žemės sukimasis susijęs su regimuoju Saulės judėjimu ir kulminacija, dienos ir nakties kaita [...], laiko juostų buvimu.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyti du sakiniai.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

BE.

4 užduotis (0–1)

Žemėlapyje pavaizduotos Lenkijos reljefo juostos. Pasirinktos juostos pažymėtos skaičiais I–IV.

Toliau pateiktose nuotraukose pavaizduotos būdingos formos, aptinkamos nacionaliniuose parkuose, priklausančiuose vienai reljefo juostai.

Liosinis tarpeklis

Karstinis slėnis

Riedulių santalkos

Pagal: www.polskiekrajobrazy.pl, static.epodreczniki.pl

Užbaikite sakinį. Pasirinkite A arba B atsakymą ir 1, 2, 3 arba 4 jo pagrindimą.

Nuotraukose pavaizduotos formos randamos nacionaliniuose parkuose, esančiuose:

A.	aukštumų reljefo juostoje,	pažymėtoje žemėlapyje numeriu	1.	I.
			2.	II.
B.	kalnų reljefo juostoje,		3.	III.
			4.	IV.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

2. Pasirinktų Lenkijos kraštovaizdžių [...], jų pagrindinių ypatybių ir komponentų pažinimas.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] nuotraukomis [...] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

II. Lenkijos kraštovaizdžiai: [...] aukštumų (Krokuvos–Čenstakavos aukštuma) [...]. Mokinys:

2) apibūdina pagrindinius Lenkijos kraštovaizdžių bruožus ir nurodo jų įvairovę.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

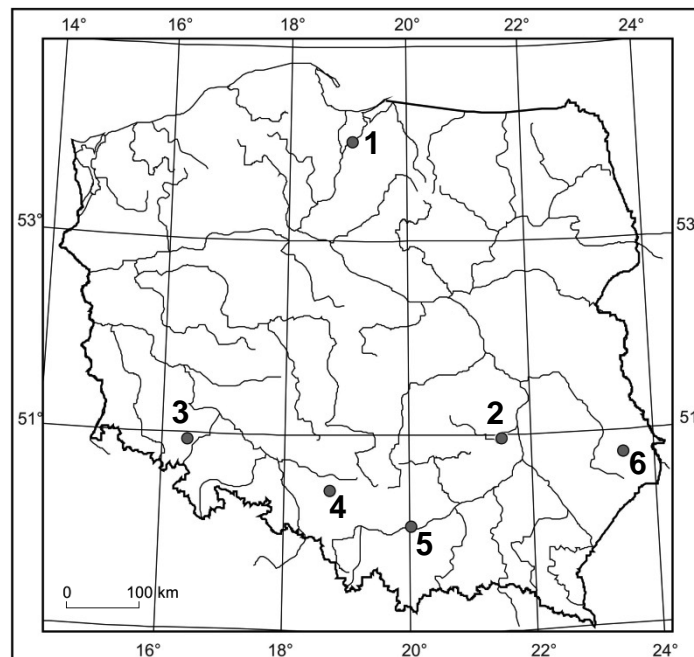
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

A3.

5 užduotis (0–2)

Lenkijos žemėlapyje skaičiai nuo 1 iki 6 žymi tam tikrų objektų, įrašytų į UNESCO pasaulio kultūros paveldo sąrašą, vietas.

Toliau raidėmis A–F yra pažymėti objektų, kurių vietas nurodytos žemėlapyje, pavadinimai.

A. Zamostės senamiestis.

B. Krokuvos senamiestis.

C. Uždaryta švino, cinko ir sidabro kasykla Tarnovske Guruose.

D. Juostinio titnago kasyklos Kšemionkuose.

E. Taikos bažnyčia Švidnicoje.

F. Marienburgo pilis.

Užpildykite lentelę. Šalia geografinių koordinatčių įrašykite numerį, kuriuo yra pažymėta objekto vieta žemėlapyje, ir raidę, kuria pažymėtas jo pavadinimas.

Objekto geografinės koordinatės	Objekto vieta žemėlapyje (įrašykite numerį)	Objekto pavadinimas (įrašykite raidę)
50°30' š. pl.; 18°50' r. ilg.		
50°50' š. pl.; 16°30' r. ilg.		
54°00' š. pl.; 19°00' r. ilg.		

Bendrieji reikalavimai

I. Geografijos žinios.

3. Pagrindinių Lenkijos geografinės aplinkos bruožų pažinimas.

Specialieji reikalavimai

II. Lenkijos kraštovaizdžiai [...]. Mokinys:

6) apibūdina svarbiausius [...] Lenkijos kultūros paveldo objektus ir parodo juos žemėlapyje.

VI. Geografinės koordinatės [...]. Mokinys:

2) pagal nurodytas geografines koordinates parodo taškų [...] vietą įvairių mastelių žemėlapiuose.

X. Lenkijos visuomenė ir ekonomika, palyginti su Europos: Lenkijos turistinis patrauklumas.

Mokinys:

15) remdamasis pavyzdžiais apibūdina Lenkijos turistinę vertę ir nurodo iš Pasaulinio žmonijos kultūros ir gamtos paveldo sąrašo atrinktas Lenkijoje esančias vietas [...].

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai užpildytos trys eilutės.

1 taškas – teisingai užpildytos dvi eilutės.

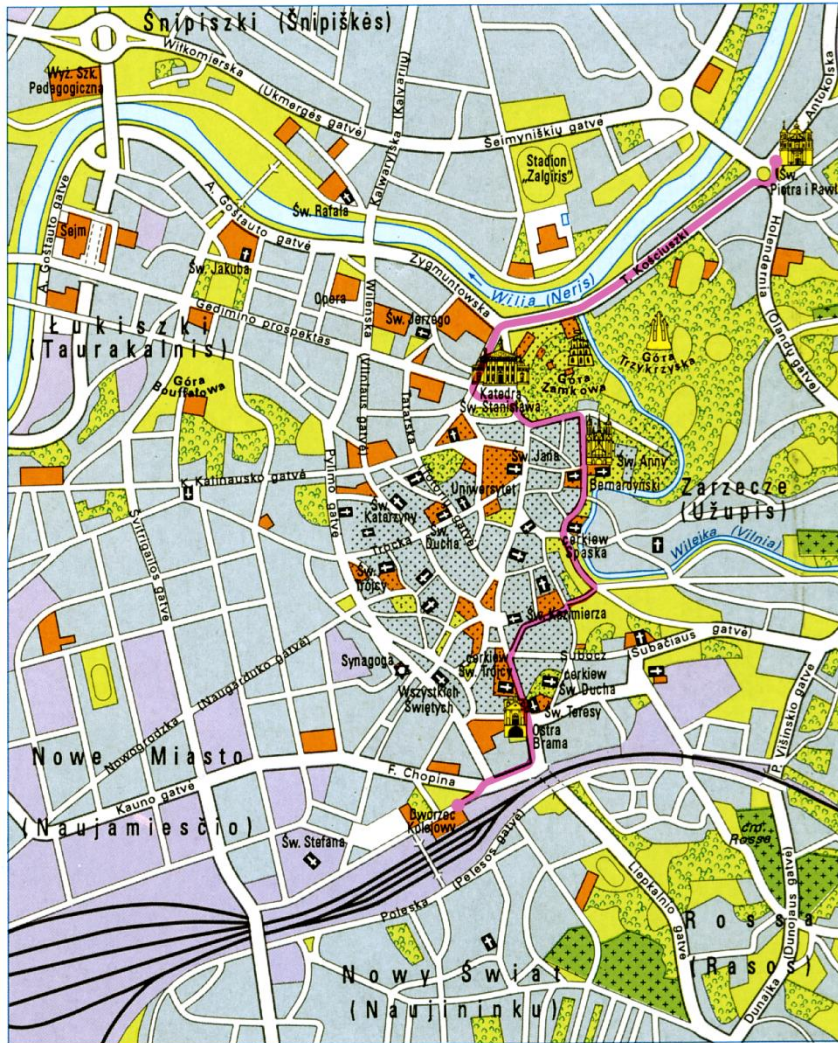
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Objekto geografinės koordinatės	Objekto vieta žemėlapyje	Objekto pavadinimas
50°30' š. pl.; 18°50' r. ilg.	4	C
50°50' š. pl.; 16°30' r. ilg.	3	E
54°00' š. pl.; 19°00' r. ilg.	1	F

6 užduotis

Vilniaus miesto plane yra parodytos pagrindinės lankytinos Lietuvos sostinės vietos. Purpurine linija pažymėtas ekskursijos maršrutas nuo geležinkelio stoties iki Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios.

Vilnius - miesto centras

1:30 000

- senamiestis buvusių miesto sienų ribose
- visuomeniniai objektai
- gyvenamieji pastatai
- pramonės ir komunikacijos zonos
- parkai
- kapinės
- kitos žaliosios, sporto ir poilsio zonos

Pagal: Szkolny Atlas Geograficzny, Warszawa, 1998

6.1 užduotis (0–1)

Kelionės maršruto ilgis, išmatuotas žemėlapyje, yra 14 cm. Apskaičiuokite, koks yra šio maršruto ilgis metrais tikrovėje.

Skaiciavimai															

Atsakymas: m.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis planais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

I. Žemėlapis [...]. Mokinys:

1) naudojasi žemėlapio legenda informacijai skaityti ir remiasi žemėlapio masteliu atstumui tarp pasirinktų objektų apskaičiuoti.

VIII. Lenkijos kaimynės. Mokinys:

2) suplanuoja kelionės po Lietuvą ir Baltarusiją maršrutą, apimančią pasirinktas gamtinės ir kultūrinės aplinkos vertybes.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

4 200 m.

6.2 užduotis (0–2)

Užpildykite lentelę. Įrašykite dviejų pirmųjų kelionės etapų pabaigoje esančių objektų pavadinimus. Apibūdinkite trečiąjį kelionės etapą, atsižvelgdami į žygio kryptį ir du aplankomus objektus.

Etapas	Ekskursijos etapo aprašymas	Objektas etapo pabaigoje
1.	Iš geležinkelio stoties einame į šiaurės rytus iki sakralinio objekto, kuris taip pat yra ir įėjimas į senamiestį.
2.	Einame į šiaurę, praeiname Šv. Teresės bažnyčią ir Švč. Trejybės cerkvę, po to pasukame į šiaurės rytus iki Vilnelės slėnio. Eidami slėniu į šiaurę, prieiname Šv. Onos bažnyčią, tada pasukame į vakarus ir, apėję Pilies kalną iš pietų, prieiname prie svarbaus sakralinio objekto.
3.	Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis planais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

VIII. Lenkijos kaimynės. Mokinys:

- 2) suplanuoja kelionės po Lietuvą ir Baltarusiją maršrutą, apimančią pasirinktas gamtinės ir kultūrinės aplinkos vertybes.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai užpildytos trys eilutės.

1 taškas – teisingai užpildytos dvi eilutės.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

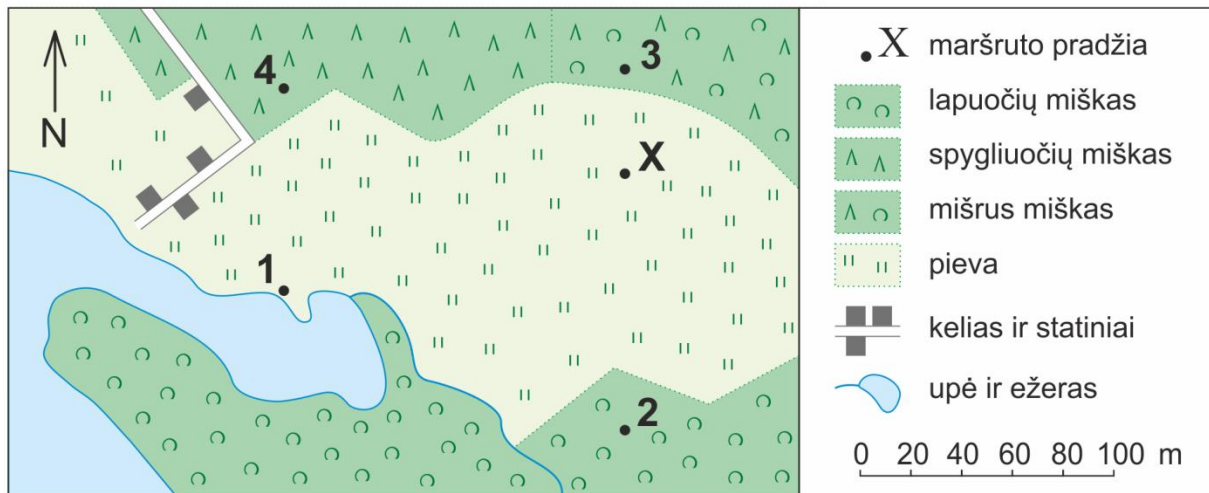
Sprendimo pavyzdys

Etapas	Ekskursijos etapo aprašymas	Objektas etapo pabaigoje
1.	Iš geležinkelio stoties einame į šiaurės rytus iki sakralinio objekto, kuris taip pat yra ir įėjimas į senamiestį.	<i>Aušros vartai (lenk. Ostra Brama)</i>
2.	Einame į šiaurę, praeiname Šv. Teresės bažnyčią ir Švč. Trejybės cerkvę, po to pasukame į šiaurės rytus iki Vilnelės slėnio. Eidami slėniu į šiaurę prieiname Šv. Onos bažnyčią, tada pasukame į vakarus ir, apėję Pilies kalną iš pietų, prieiname prie svarbaus sakralinio objekto.	<i>Šv. Stanislovo katedra (katedra)</i>
3.	<i>Einame į šiaurės rytus Neries pakrante (Kosciuškos gatve). Praeiname Gedimino kalną, Neries ir Vilnios santaką, Trijų Kryžių kalną, stadioną, žiedinę sankryžą.</i>	<i>Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia</i>

7 užduotis (0–1)

Jaunųjų skautų grupei buvo suorganizuotos pratybos, skirtos naudoti kompasu gebėjimams patikrinti. Jaunieji skautai negavo plano, o pratybų tikslas buvo įveikti maršrutą, vadovaujantis nurodymais, surašytais ant kortelių, paslėptų keliose vietose.

Toliau pavaizduotas teritorijos, kurioje vyko pratybos, planas ir pateiktos kortelės su nurodymais, išdėstytos tokia tvarka, kokia jas skaitė pratybų dalyviai. Vietoje, plane pažymėtoje raide X, vaikai gavo kompasą ir pirmąją kortelę su informacija. Kiti nurodymai buvo paslėpti trijose vietose, plane pažymėtose 1–4 numeriais.

Pagal: mapy.geoportal.gov.pl

Kokia tvarka jaunieji skautai įveikė maršrutą? Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

- A. X, 3, 2, 4, 1.
- B. X, 2, 1, 4, 3.
- C. X, 3, 1, 2, 4.
- D. X, 2, 3, 1, 4.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiams [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

I. Lenkijos žemėlapis: bendras geografinis žemėlapis [...] (spausdintas ir skaitmeninis), žemėlapių mastelis, žemėlapių ženklai, žemėlapių turinys. Mokinys:

- 1) naudojasi žemėlapių legenda informacijai skaityti [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

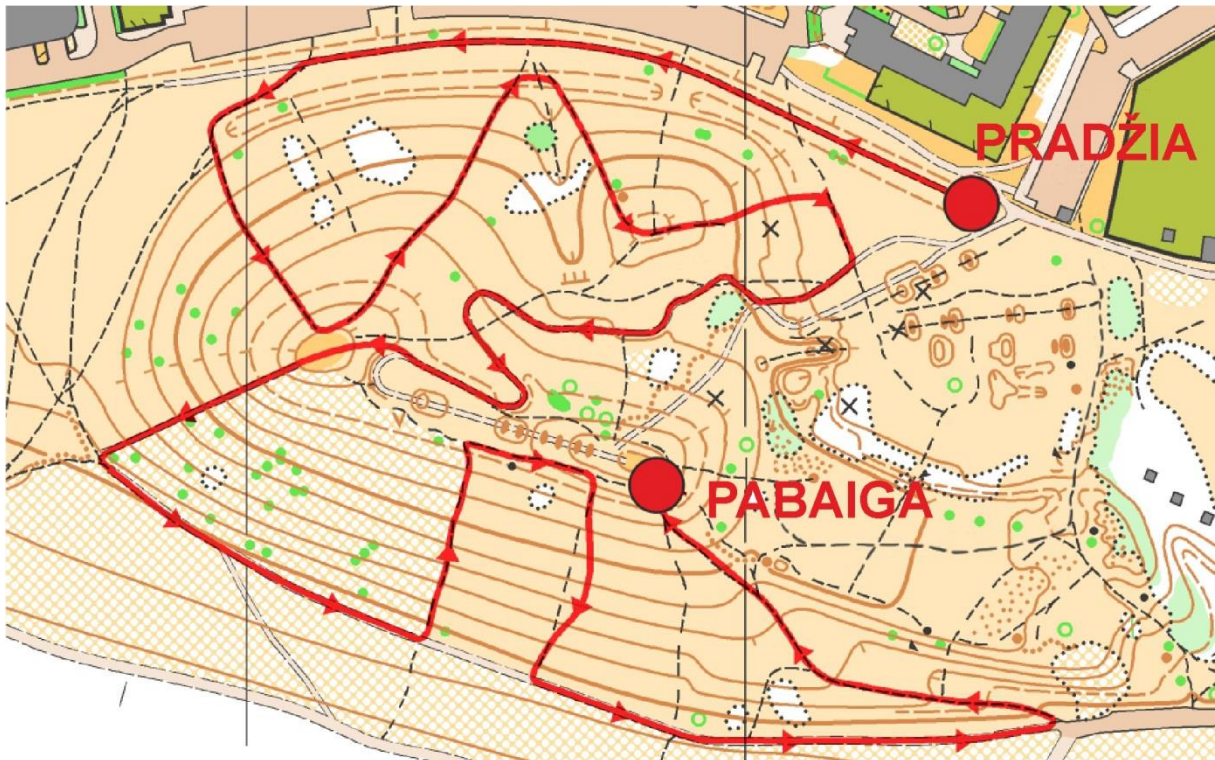
Sprendimas

A.

8 užduotis (0–1)

Plane pavaizduota vietovė, kurioje yra matomos Varšuvoje esančios kalvos. Plane pavaizduotas hipsometrinis brėžinys yra papildytas nuolydžio linijomis, izohipsių reikšmės nenurodytos.

Raudona linija ir rodyklės plane žymi bėgimo maršrutą kalvų šlaitais. Kiti maršruto etapai driekėsi pakaitomis aukštyn ir žemyn.

Pagal: www.biegigorskie.pl

Išanalizuokite bėgimo maršrutą ir remdamiesi planu nustatykite, kelios maršruto atkarpos veda žemyn. Atsakymą užrašykite nurodytoje vietoje.

Atsakymas:

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiu [...] geografinę informaciją gauti, apdoroti ir pateikti.
3. Skirtingo turinio žemėlapių interpretavimas.

Specialieji reikalavimai

I. Lenkijos žemėlapis: turistinis žemėlapis [...] (spausdintas ir skaitmeninis), žemėlapio mastelis, žemėlapio ženklai, žemėlapio turinys. Mokinys:

- 1) naudojasi žemėlapio legenda informacijai skaityti [...];
- 4) skaito žemėlapio turinį [...], jį susiedamas su ant žemės stebimais geografinės aplinkos elementais.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

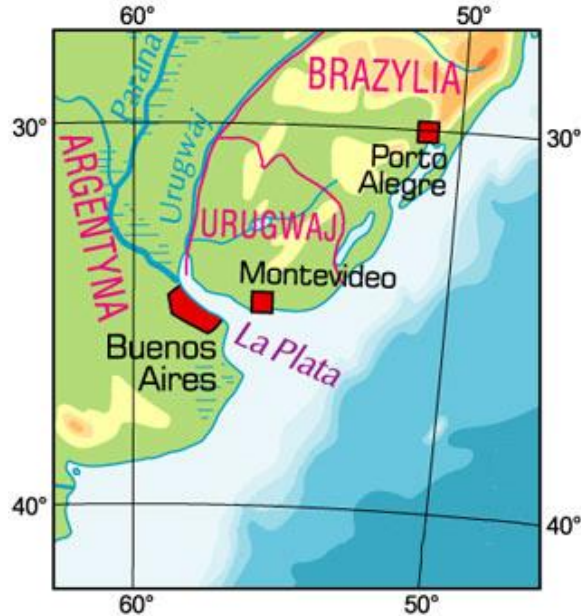
Sprendimas

4.

ŽEMĖS JUDĖJIMAS. GEOGRAFINĖS KOORDINATĖS

9 uždutis

Žemėlapyje pavaizduota dalis Pietų Amerikos.

Pagal: www.wiking.edu.pl

9.1 uždutis (0–1)

Užpildykite toliau pateiktus sakinius taip, kad tai būtų teisingi teiginiai. Pažymėkite po vieną iš kiekvienuose skliausteliuose pateiktų sąvokų (skaičių).

Toliausiai į (*rytus / vakarus*) nutolusio Urugvajaus teritorijos taško geografinė ilguma yra 53°v. ilg. Urugvajaus platumą yra (5° / 9°).

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiams [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

VI. Geografinės koordinatės: geografinė platumą ir ilgumą; taškų ir sričių matematinė ir geografinė padėtis; apimtys pagal platumą ir ilgumą.

Mokinys:

2) pagal nurodytas geografines koordinates nustato taškų ir sričių vietą įvairių mastelių žemėlapiuose.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai pasirinkti du atsakymai.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Toliausiai į (*rytus / vakarus*) nutolusio Urugvajaus teritorijos taško geografinė ilguma yra 53° v. ilg. Urugvajaus platumą yra (5° / 9°).

9.2 užduotis (0–1)

Užbaikite sakinį. Pasirinkite A arba B atsakymą ir 1, 2 arba 3 jo pagrindimą.

Kovo 21 d. (tikrąjį vidurdienį) Saulės kulminacijos aukštis yra didesnis:

A.	Porto Alegreje nei Buenos Airėse,	nes	1.	Porto Alegre yra arčiau pusiaujo.
	B.		Buenos Airėse nei Porto Alegreje,	2.
3.				Buenos Airių geografinė platumą yra mažesnė nei Porto Alegre.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiams [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

V. Žemės judėjimas [...]. Mokinys:

- 5) apibūdina Žemės apšvietimo pokyčius pirmosiomis astronominių metų laikų dienomis.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

A1.

10 uždutis (0–1)

Paveikslėliuose pavaizduotas medžio šešėlio ilgis šiauriniame pusrutulyje tam tikromis metų dienomis, Saulės kulminacijos momentu (vidurdienį).

VI mėn. 22 d. III mėn. 21 d. ir IX mėn. 23 d.

XII mėn. 22 d.

Paiškinkite, kaip šešėlio ilgis priklauso nuo Saulės aukščio per kulminaciją.

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

7. Aplinkos sąlygų erdvinės diferenciacijos dėsningumą apibūdinimas [...].

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

4. Atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų tarpusavio ryšių ir priklausomybės apibūdinimas [...].

Specialieji reikalavimai

V. Žemės judėjimas [...]. Mokinys:

5) apibūdina Žemės apšvietimo pokyčius pirmosiomis astronominių metų laikų dienomis.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

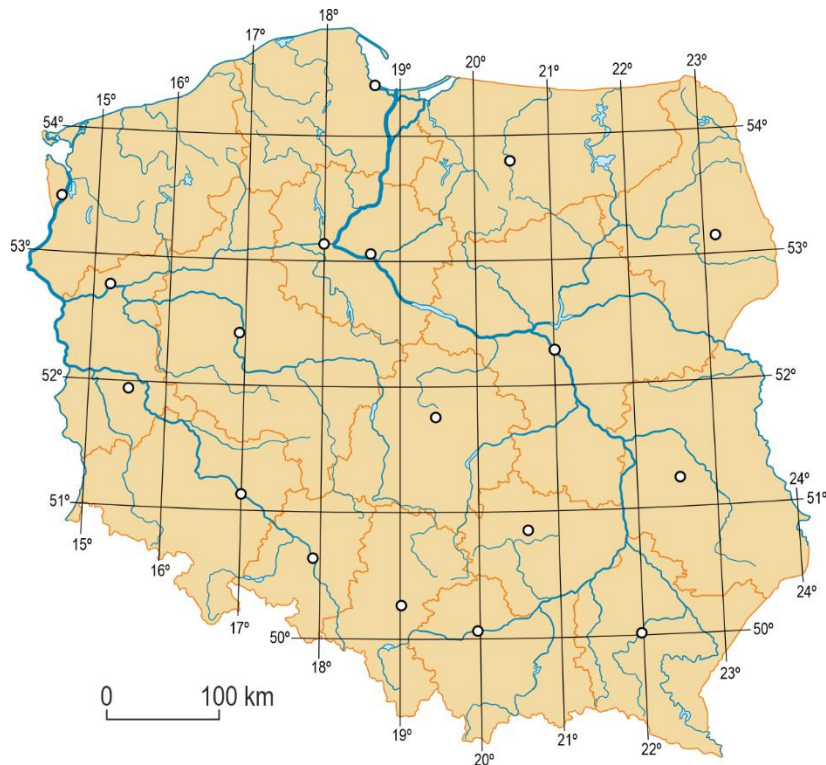
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Kuo aukščiau virš horizonto pakyla Saulė per kulminaciją, tuo trumpesnis yra šešėlis.

11 užduotis (0–1)

Žemėlapyje parodytos vaivadijų miestų vietos.

Užpildykite lentelę. Remdamiesi žemėlapiu, nurodykite miestų, kurių aprašymai pateikti lentelėje, pavadinimus.

Miesto aprašymas	Miesto pavadinimas
Vaivadijos miestas, kuriame Saulė pasiekia kulminaciją 16 minučių anksčiau nei Vroclave.	
Vaivadijos miestas, kuriame vasarą diena yra ilgiausia.	

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

3. Pagrindinių Lenkijos geografinės aplinkos bruožų pažinimas.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai [...] pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka [...]. Mokinys:

4) nurodo vaivadijų pavadinimus ir jų sostines, parodo jas žemėlapyje.

V. Žemės judėjimas [...]. Mokinys:

3) paaiškina, kaip Žemės sukimasis yra susijęs su regimuoju Saulės judėjimu ir kulminacija, dienos ir nakties kaita [...];

5) apibūdina Žemės apšvietimo pokyčius pirmosiomis astronominių metų laikų dienomis.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – du teisingi atsakymai.

1 taškas – vienas teisingas atsakymas.

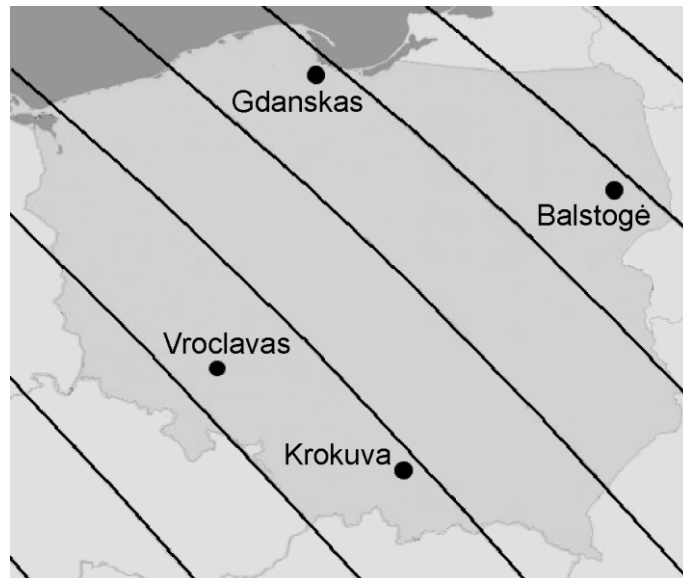
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Miesto aprašymas	Miesto pavadinimas
Vaivadijos miestas, kuriame Saulė pasiekia kulminaciją 16 minučių anksčiau nei Vroclave.	<i>Varšuva</i>
Vaivadijos miestas, kuriame vasarą diena yra ilgiausia.	<i>Gdanskas</i>

12 užduotis (0–1)

Pamario audrų observatorijoje buvo parengtas žemėlapis, kuriame pavaizduotos linijos rodo 2017 m. birželio 17 d. vienu metu vykusį saulėtekį.

Pagal: www.burzelniska.pl

Remdamiesi žemėlapiu, nurodykite teisingą saulėtekio tvarką žemėlapyje pažymėtose vietose. Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

- A. Gdanskas, Balstogė, Vroclavas, Krokuva.
- B. Balstogė, Gdanskas, Krokuva, Vroclavas.
- C. Balstogė, Krokuva, Gdanskas, Vroclavas.
- D. Vroclavas, Krokuva, Gdanskas, Balstogė.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

V. Žemės judėjimas: Žemė Saulės sistemoje; sukimasis aplink savo ašį ir orbitinis sukimasis; Žemės judėjimo padariniai. Mokinys:

- 2) [...] nurodo [...] sukimosi (aplink savo ašį) kryptį, trukmę, saulėtekio ir saulėlydžio vietas ir Saulės vidurdienį;
- 3) paaiškina, kaip Žemės sukimasis yra susijęs su regimuoju Saulės judėjimu ir kulminacija, dienos ir nakties kaita [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

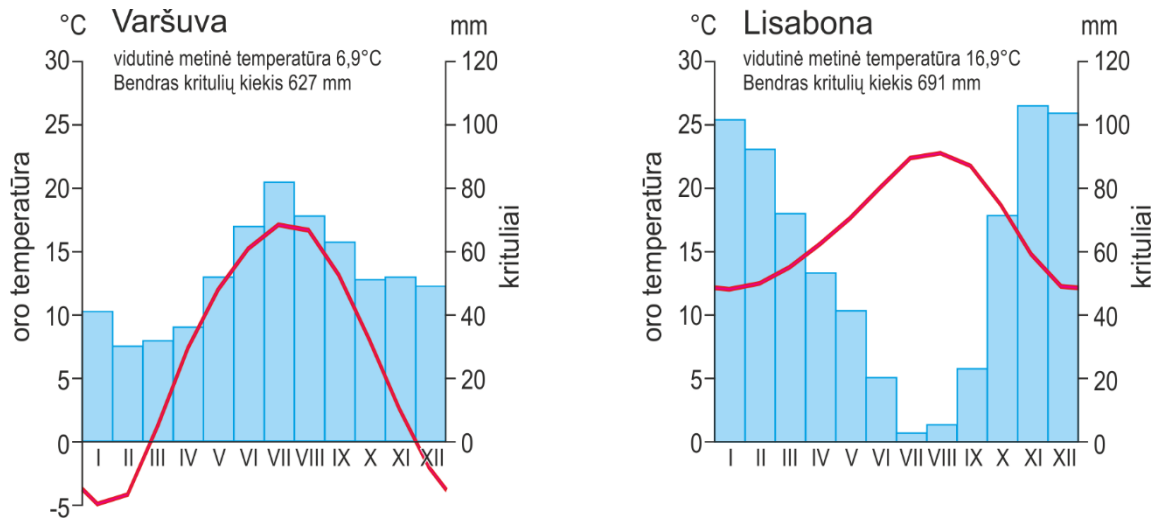
Sprendimas

B.

LENKIJA EUROPOJE

13 uždutis (0–1)

Toliau pateikiamos Varšuvos ir Lisabonos klimatogramos.

Pagal: de.climate-data.org

Toliau pateiktus sakinius užpildykite taip, kad gautumėte teisingą Varšuvos ir Lisabonos klimato palyginimą. Pasirinkite ir pažymėkite po vieną iš kiekvienuose skliausteliuose pateiktų žodžių.

Didesni vidutinės mėnesio oro temperatūros skirtumai yra būdingi (*Varšuvos / Lisabonos*) klimatui. Mėnesio kritulių suma nuo gegužės iki rugsėjo yra (*mažesnė / didesnė*) Varšuvoje nei Lisabonoje.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] grafikais [...] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: [...] Lenkijos klimato pereinamumas. Mokinys:

6) nurodo pagrindinius veiksnius, formuojančius Lenkijos klimatą;

7) apibūdina Lenkijos klimato elementus.

VII. Europos geografija: [...] pagrindinės Europos gamtinės aplinkos ypatybės [...]. Mokinys:

5) apibūdina Europos klimato įvairovę ir ją lemiančius veiksnius.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

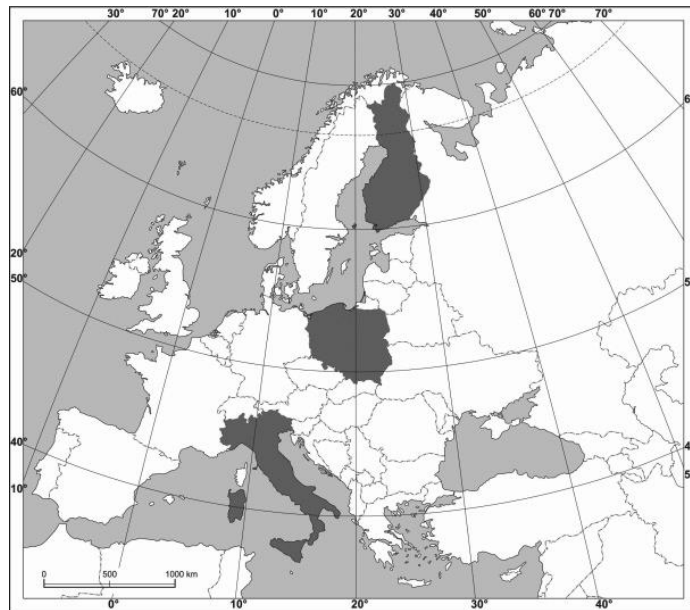
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Didesni vidutinės mėnesio oro temperatūros skirtumai yra būdingi (Varšuvos / Lisabonos) klimatui. Mėnesio kritulių suma nuo gegužės iki rugsėjo yra (mažesnė / didesnė) Varšuvoje nei Lisabonoje.

14 užduotis (0–1)

Žemėlapyje pažymėtos trys pasirinktos valstybės, kurios yra panašios savo plotu, tačiau labai skiriasi gyventojų skaičiumi.

Įvertinkite teiginių, susijusių su žemėlapyje pažymėtomis šalimis, teisingumą. Jeigu teiginys teisingas, pažymėkite raidę T, jeigu klaidingas – raidę K.

Gyventojų tankis yra didžiausias aukščiausio ekonomikos išsivystymo lygio ir subtropinio (paatogrąžių) klimato valstybėje.	T	K
Gyventojų tankis yra mažiausias didelio miškingumo ir vėsaus vidutinio klimato valstybėje.	T	K

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės nustatymas [...].

Specialieji reikalavimai

VII. Europos geografija [...]. Mokinys:

6) paaiškina, kaip gyventojai pasiskirstę [...] Europoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

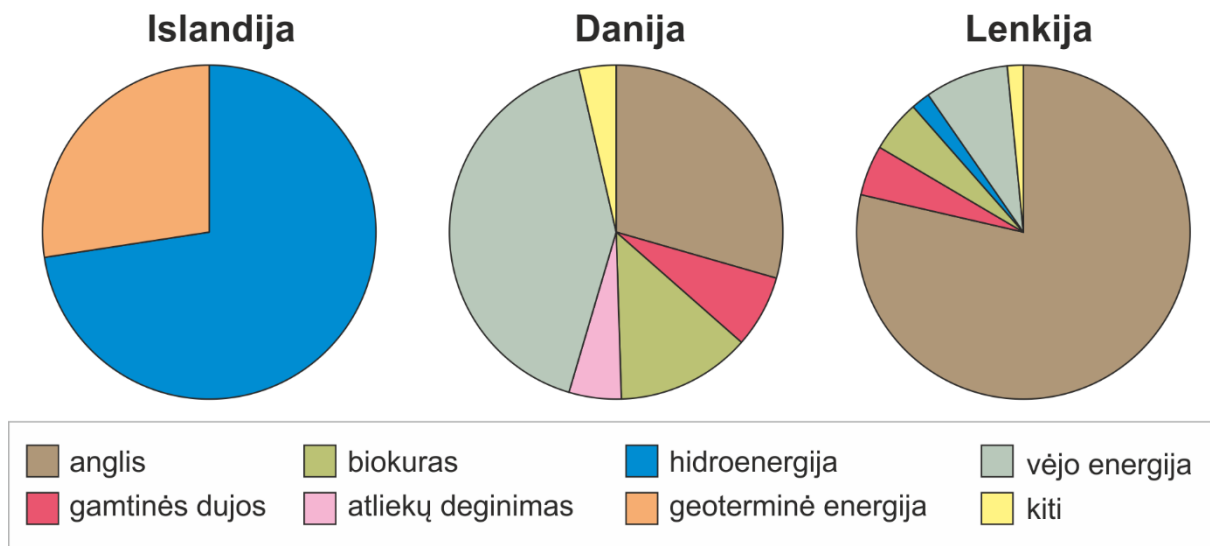
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

TT.

15 uždutis (0–1)

Schemose pavaizduota elektros energijos gamybos struktūra trijose šalyse 2016 metais.

Pagal: International Energy Agency, www.iea.org

Toliau esančioje lentelėje pateikiami dviejų iš trijų šalių, kurių diagramos buvo sudarytos, apibūdinimai.

Užpildykite lentelę. Remdamiesi diagramomis ir turimomis žiniomis, nurodykite lentelėje apibūdintų šalių pavadinimus.

Valstybės apibūdinimas	Valstybės pavadinimas
Šalis, kurioje per metus būna daug vėjuotų dienų. Šis faktas turėjo įtakos vyraujančio elektros energijos šaltinio plėtrai.	
Valstybė, kurioje elektros energijos gamybos struktūra yra paprasčiausia. Didelę pagaminamos energijos dalį sunaudoja daug energijos reikalaujančios pramonės šakos, tokios kaip aliuminio lydyklos.	

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

4. Įvairių žmogaus veiklos formų aplinkoje, jų sąlygų ir padarinių pažinimas, būtinybės apgalvotai valdyti gamtos išteklius suvokimas.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] schemomis [...] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

VII. Europos geografija; pagrindiniai Europos gamtinės aplinkos bruožai; reiškiniai, vykstantys ties litosferos plokščių kraštais; energijos šaltinių įvairovė Europos šalyse; žemdirbystė. Mokinys:

11) nurodo ryšį tarp pasirinktų Europos šalių gamtinės aplinkos savybių ir įvairių energijos šaltinių naudojimo.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyti dviejų valstybių pavadinimai.

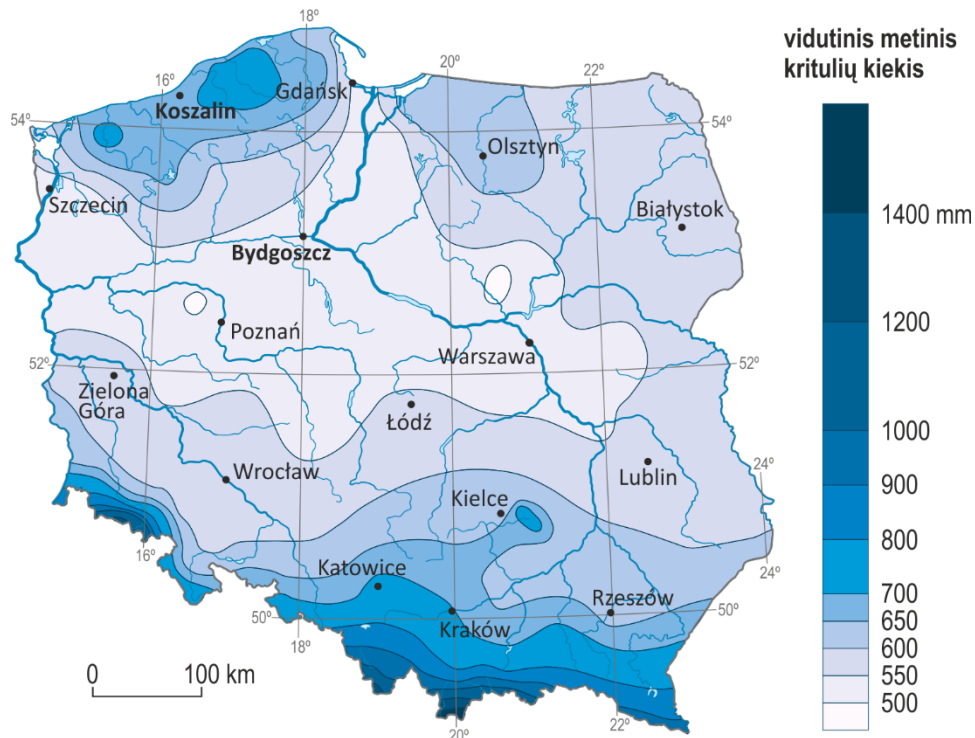
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Valstybės apibūdinimas	Valstybės pavadinimas
Šalis, kurioje per metus būna daug vėjuotų dienų. Šis faktas turėjo įtakos vyraujančio elektros energijos šaltinio plėtrai.	<i>Danija</i>
Valstybė, kurioje elektros energijos gamybos struktūra yra paprasčiausia. Didelę pagaminamos energijos dalį sunaudoja daug energijos reikalaujančios pramonės šakos, tokios kaip aliuminio lydyklos.	<i>Islandija</i>

16 užduotis

Toliau pateiktas Lenkijos vidutinio metinio kritulių kiekio žemėlapis.

Pagal: www.wiking.edu.pl

16.1 užduotis (0–1)

Suformuluokite taisyklę, susijusią su metinio kritulių kiekio priklausomybe nuo aukščio virš jūros lygio Lenkijos pietuose, ties 20° dienovidiniu.

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: Lenkijos geografinė padėtis [...]. Mokinys:

6) nurodo pagrindinius veiksnius, formuojančius Lenkijos klimatą.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai suformuluota taisyklė.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Kritulių kiekis didėja į pietus, didėjant aukščiui virš jūros lygio.

16.2 užduotis (0–1)

Užbaikite sakinį. Pasirinkite A arba B atsakymą ir 1, 2 arba 3 jo pagrindimą.

Košaline metinis kritulių kiekis yra:

A.	didesnis nei Bydgoščiuje,	nes Košalinas	1.	nėra įsikūręs prie didelės upės, o Bydgoščius yra prie Brdos ir Vyslos.
			2.	yra arčiau jūros, o Bydgoščius įsikūręs Pamario aukštumos kalvų pavėjiniuose šlaituose.
B.	mažesnis nei Bydgoščiuje,		3.	yra įsikūręs dideliu atstumu nuo kalnų regionų.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiams [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Lenkijos gamtinė aplinka Europoje: Lenkijos geografinė padėtis; [...] Lenkijos klimato pereinamumas; Baltijos jūra [...]. Mokinys:

6) nurodo pagrindinius veiksnius, formuojančius Lenkijos klimatą.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

A2.

17 užduotis (0–1)

Sinoptiniame žemėlapyje pavaizduota orų prognozė Lenkijai, vienam gruodžio mėnesio rytui.

Pagal: www.pogoda.onet.pl

Užpildykite toliau pateiktą teiginį taip, kad jis nurodytų galimą prognozuojamo oro temperatūros svyravimo priežastį. Pasirinkite ir pažymėkite po vieną iš kiekvienuose skliausteliuose pateiktų žodžių.

Aukštesnė oro temperatūra prognozuojama (*vakarinėje / rytinėje*) Lenkijos dalyje, nes ilgą gruodžio naktį dėl debesuoto dangaus bus (*praleidžiamas / sulaikomas*) Žemės šilumos spinduliavimas.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės [...] aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

1. Stebėjimų atlikimas [...], gautų duomenų analizavimas ir jais pagrįstų išvadų formulavimas.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiams [...] geografiniai informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: [...]; Lenkijos klimato pereinamumas [...]. Mokinys:

6) nurodo pagrindinius veiksnius, formuojančius Lenkijos klimatą.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

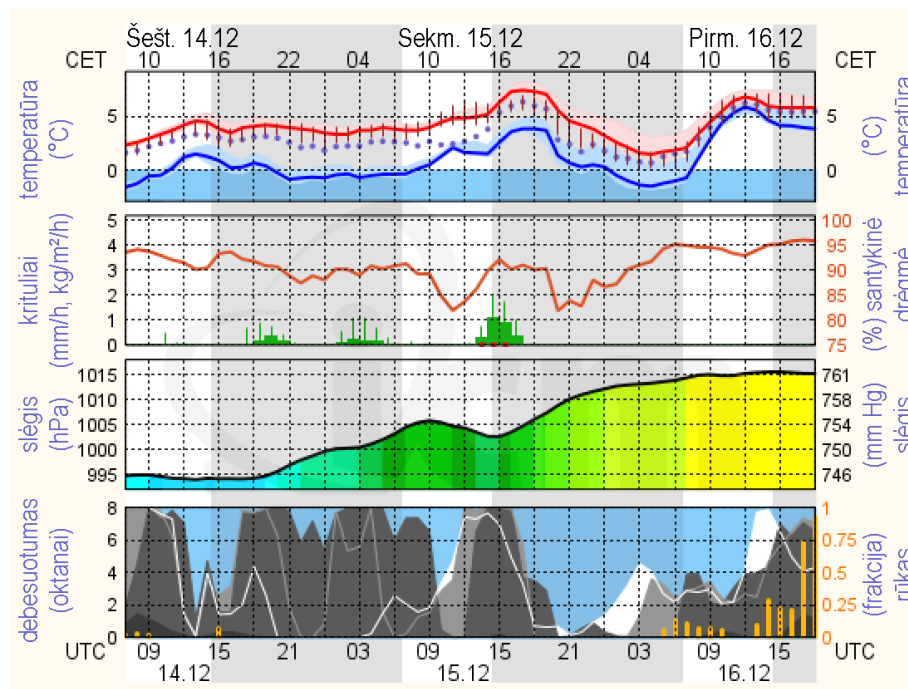
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Aukštesnė oro temperatūra prognozuojama (vakariniėje / rytinėje) Lenkijos dalyje, nes ilgą gruodžio naktį dėl debesuoto dangaus bus (praleidžiamas / sulaikomas) Žemės šilumos spinduliavimas.

18 uždutis (0–2)

Meteorogramoje pateikta 60 valandų orų prognozė Varšuvai nuo gruodžio 14 d., šeštadienio, iki gruodžio 16 d., pirmadienio.

Pagal: ICM, Uniwersytet Warszawski

Užbaikite toliau pateiktus sakinius taip, kad jie apibūdintų meteorogramose pateiktą orų prognozę. Pasirinkite ir pažymėkite po vieną iš kiekvienuose skliausteliuose pateiktų žodžių.

Naktį iš sekmadienio į pirmadienį prognozuojami (*didesni* / *mažesni*) oro temperatūros svyravimai nei praėjusią naktį. Didžiausi lietaus krituliai numatomi sekmadienį apie (10.00 / 16.00) val., vėliau prognozuojamas atmosferos slėgio (*sumažėjimas* / *padidėjimas*) ir debesuotumo (*sumažėjimas* / *padidėjimas*).

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės [...] aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

1. Stebėjimų atlikimas [...], gautų duomenų analizavimas ir jais pagrįstų išvadų formulavimas.
2. Naudojimas [...] brėžiniais, grafikais [...], šaltinių tekstais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: [...]; Lenkijos klimato pereinamumas [...]. Mokinys:

- 6) Nurodo pagrindinius veiksnius, formuojančius Lenkijos klimatą.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai pasirinkti keturi žodžiai / skaičiai.

1 taškas – teisingai pasirinkti trys žodžiai / skaičiai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Naktį iš sekmadienio į pirmadienį prognozuojami (didesni / mažesni) oro temperatūros svyravimai nei praėjusią naktį. Didžiausi lietaus krituliai numatomi sekmadienį apie (10.00 / 16.00) val., vėliau prognozuojamas atmosferos slėgio (sumažėjimas / padidėjimas) ir debesuotumo (sumažėjimas / padidėjimas).

19 užduotis (0–1)

Perskaitykite informaciją apie Lenkijos orus.

Liepos mėnesį Lenkija buvo veikiama žemyninių arktinių oro masių. Vėliau pradėjo plūsti arktinis jūrinis oras.

Paiškinkite, kodėl vykstant tokiems pokyčiams išauga debesuotumo padidėjimo ir kritulių tikimybė.

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės [...] aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

1. Stebėjimų atlikimas [...], gautų duomenų analizavimas ir jais pagrįstų išvadų formulavimas.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: [...]; Lenkijos klimato pereinamumas [...]. Mokinys:
6) Nurodo pagrindinius veiksnius, formuojančius Lenkijos klimatą.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

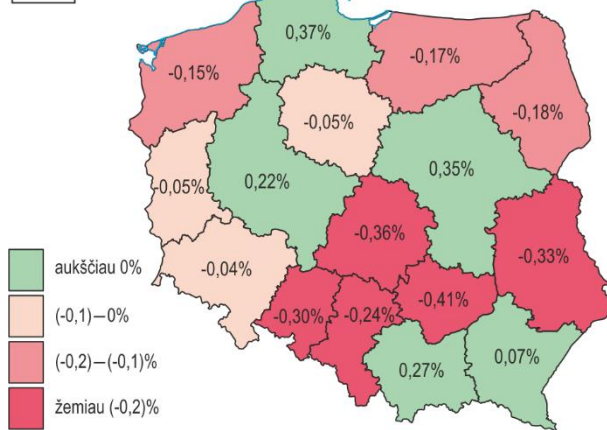
Debesuotumo padidėjimo ir kritulių tikimybė išauga, nes oro masės, užplūstančios Lenkiją, ateina nuo vandens telkinio ir yra drėgnos.

20 užduotis

Lenkijos žemėlapiuose pavaizduotas faktinis gyventojų skaičiaus augimas ir nedarbo lygis įvairiose vaivadijose 2017 m.

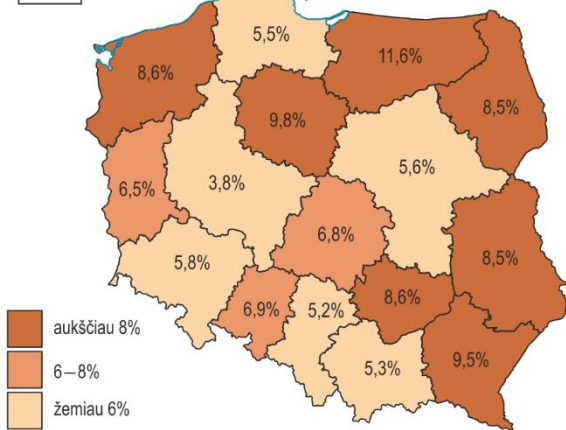
Vidutinis metinis gyventojų skaičiaus faktinio didėjimo tempas

0 100 km

Registruoto nedarbo lygis

0 100 km

Pagal: stat.gov.pl

20.1 užduotis (0–1)

Nurodykite dvi vaivadijas, kuriose 2017 metais faktinis gyventojų skaičiaus didėjimas buvo sparčiausias, ir dvi vaivadijas, kuriose faktinis gyventojų skaičiaus mažėjimas buvo sparčiausias.

Vaivadijos, kuriose faktinio gyventojų skaičiaus didėjimo greitis buvo didžiausias:

1. 2.

Vaivadijos, kuriose faktinio gyventojų skaičiaus mažėjimo greitis buvo didžiausias:

1. 2.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiams [...], statistiniais duomenimis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

4. Ryšių ir priklausomybės tarp atskirų socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų apibūdinimas.

Specialieji reikalavimai

X. Lenkijos visuomenė ir ekonomika, palyginti su Europos.

Mokinys:

4) palygina natūralaus ir faktinio gyventojų skaičiaus prieaugio pokyčius Lenkijoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyti keturių vaivadijų pavadinimai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Vaivadijos, kuriose faktinio gyventojų skaičiaus didėjimo greitis buvo didžiausias:

Pamario, Mazovijos – bet kokia tvarka.

Vaivadijos, kuriose faktinio gyventojų skaičiaus mažėjimo greitis buvo didžiausias:

Šventojo Kryžiaus, Lodzės – bet kokia tvarka.

20.2 užduotis (0–1)

Ivertinkite, ar toliau pateikta informacija yra teisinga. Jeigu teiginys teisingas, pažymėkite raidę T, jeigu klaidingas – raidę K.

Vaivadijoje, kurioje užregistruotas mažiausias nedarbo lygis, faktinis gyventojų skaičiaus prieaugis buvo teigiamas.	T	K
Visose vaivadijose, kuriose 2017 m. faktinis gyventojų skaičius sumažėjo, užregistruotas nedarbo lygis buvo didesnis nei 8 %.	T	K

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...], statistiniais duomenimis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

4. Ryšių ir priklausomybės tarp atskirų socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų apibūdinimas.

Specialieji reikalavimai

X. Lenkijos visuomenė ir ekonomika, palyginti su Europos. Mokinys:

4) palygina natūralaus ir faktinio gyventojų skaičiaus prieaugio pokyčius Lenkijoje;

8) palygina nedarbo lygį Lenkijoje [...] ir apibūdina jo [...] padarinius šalyje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

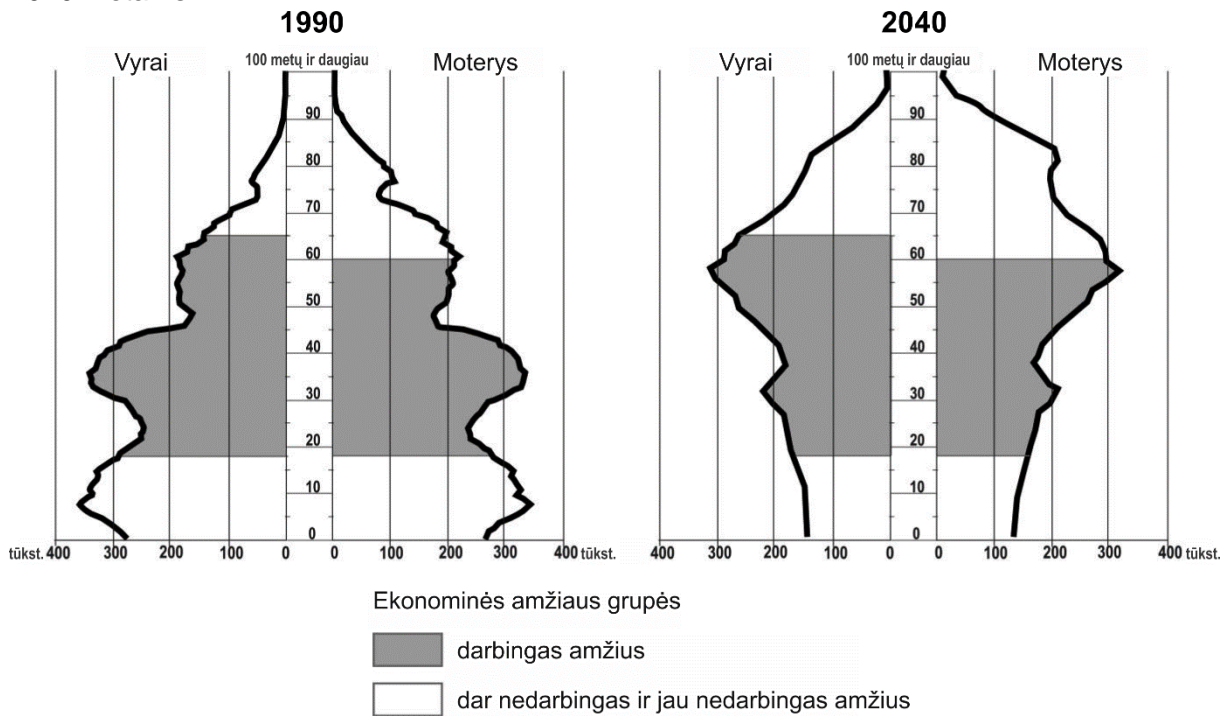
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

TK.

21 užduotis

Diagramose pavaizduota Lenkijos gyventojų lyties ir amžiaus struktūra 1990 m. ir prognozė 2040 metams.

Pagal: *Atlas demograficzny Polski, Warszawa, 2017*

21.1 užduotis (0–1)

Įvertinkite, ar toliau pateikta informacija yra teisinga. Jeigu teiginys teisingas, pažymėkite raidę T, jeigu klaidingas – raidę K.

Žmonės, kuriems 1990 m. buvo 30–40 metų, gimė demografinio pakilimo metu.	T	K
Prognozuojama, kad 2040 metais 80-mečių ir vyresnių moterų bus daugiau nei tos pačios amžiaus grupės vyrų.	T	K

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

1. Pagrindinės geografinės terminijos perpratimas [...].

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimas [...] grafikais [...] geografiniai informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

X. Lenkijos visuomenė ir ekonomika, palyginti su Europos. [...]. Mokinys:

3) apibūdina Lenkijos gyventojų lyties ir amžiaus struktūrą pagal lyties ir amžiaus piramidę.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

TT.

21.2 užduotis (0–1)

Apibūdinkite pokyčius *dar* nedarbingo ir *jau* nedarbingo amžiaus grupėse, įvyksiančius, kaip prognozuojama, iki 2040 m.

1. Dar nedarbingo amžiaus grupė:

.....

2. Jau nedarbingo amžiaus grupė:

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

1. Pagrindinės geografinės terminijos perpratimas [...].

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] grafikais [...] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

5. Socialinių, kultūrinių [...] reiškinių ir procesų, vykstančių įvairiuose pasaulio regionuose, įvertinimas.

Specialieji reikalavimai

X. Lenkijos visuomenė ir ekonomika, palyginti su Europos. [...]. Mokinys:

3) apibūdina Lenkijos gyventojų lyties ir amžiaus struktūrą.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyti du pokyčiai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

1. Dar nedarbingo amžiaus grupė: *sumažės vaikų ir jaunimo skaičius.*

2. Jau nedarbingo amžiaus grupė: *padidės pagyvenusių žmonių skaičius.*

22 uždutis

Nuotraukose pavaizduoti du pasirinkti Lenkijos kraštovaizdžiai.

A**B**

www.polskiekrajobrazy.pl

22.1 uždutis (0–1)

A ir B nuotraukose pavaizduoti kraštovaizdžiai atsirado žmogui pakeitus pirminius kraštovaizdžius. **Nurodykite pagrindinius gamtinius veiksnius – po vieną kiekvienai nuotraukai, – turėjusius įtakos pirmykščių kraštovaizdžių transformacijai, pavaizduotai A ir B nuotraukose.**

A nuotrauka:

B nuotrauka:

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

4. Įvairių žmogaus veiklos formų aplinkoje, jų sąlygų ir padarinių pažinimas, būtinybės apgalvotai valdyti gamtos išteklius suvokimas.

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimas [...] nuotraukomis [...] geografinėi informacijai [...] apdoroti ir pateikti.

4. Ryšių ir priklausomybės tarp atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės [...] aplinkos elementų apibūdinimas [...].

5. [...] Ekonominių reiškinių ir procesų, vykstančių Lenkijoje [...], įvertinimas.

Specialieji reikalavimai

II. Lenkijos kraštovaizdžiai: miesto ir pramonės (Silezijos aukštuma), žemės ūkio (Liublino aukštuma). Mokinys:

3) atpažįsta Lenkijos kraštovaizdžius aprašymuose ir [...] iliustracijose;

7) apibūdina teigiamus ir neigiamus kraštovaizdžių pokyčius, sukeltus žmogaus veiklos.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyti gamtos veiksniai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

A nuotrauka: gamtinių išteklių (akmens anglies, vario rūdos) buvimas.

B nuotrauka: derlingų dirvožemių (juodžemių) buvimas.

22.2 užduotis (0–1)

Nurodykite du neigiamus padarinius, kuriuos sukėlė A nuotraukoje pavaizduota kraštovaizdžio transformacija.

1.

2.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

4) Įvairių žmogaus veiklos formų aplinkoje, jų sąlygų ir padarinių pažinimas, būtinybės apgalvotai valdyti gamtos išteklius suvokimas.

6) Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] nuotraukomis [...] geografinei informacijai [...] apdoroti ir pateikti.

4. Ryšių ir priklausomybės tarp atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės [...] aplinkos elementų apibūdinimas [...].

5. [...] Ekonominių reiškinių ir procesų, vykstančių Lenkijoje [...], įvertinimas.

Specialieji reikalavimai

II. Lenkijos kraštovaizdžiai: miesto ir pramonės (Silezijos aukštuma), žemės ūkio (Liublino aukštuma). Mokinys:

2) apibūdina pagrindinius Lenkijos kraštovaizdžių bruožus ir nurodo jų įvairovę;

3) atpažįsta Lenkijos kraštovaizdžius aprašymuose ir [...] iliustracijose;

4) apibūdina pagrindinius priklausomybės ryšius tarp tiriamų kraštovaizdžių komponentų;

7) apibūdina teigiamus ir neigiamus kraštovaizdžių pokyčius, sukeltus žmogaus veiklos.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – nurodyti du neigiami kraštovaizdžio pokyčio padariniai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdžiai

- *Žemės reljefo degradavimas (sąvartynas).*
- *Kasybos padaryta žala (pastatų, kelių įtrūkimai).*
- *Oro užteršimas.*
- *Sumažėjęs gruntinio vandens lygis.*
- *Augmenijos nykimas.*

23 uždutis (0–2)

Nuotraukoje pavaizduotas mineralinės žaliavos gavybos būdas Lodzės vaivadijoje.

www.maps.google.pl

Nurodykite nuotraukoje pavaizduotos naudingosios iškasenos pavadinimą ir aprašykite jos išgavimo būdą ir panaudojimą Lenkijos ūkyje.

Naudingosios iškasenos pavadinimas:

Išgavimo būdas:

.....

Panaudojimas ūkyje:

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] nuotraukomis [...] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: [...] Lenkijos mineralinės žaliavos. Mokinys:

15) žemėlapyje parodo Lenkijos pagrindinių mineralinių žaliavų telkinių išsidėstymą ir aptaria jų ekonominę svarbą.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai nurodytas naudingosios iškasenos pavadinimas, teisingai aprašytas gavybos ir panaudojimo ūkyje būdas.

1 taškas – teisingai nurodytas naudingosios iškasenos pavadinimas IR teisingai aprašytas gavybos ARBA panaudojimo ūkyje būdas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Naudingosios iškasenos pavadinimas: rusvoji anglis.

Gavybos būdo aprašymo pavyzdys:

Rusvoji anglis gaunama atviros kasybos būdu – klodą dengiančios uolienos yra pašalinamos ir anglis iškasama ekskavatoriais.

Panaudojimo ūkyje aprašymo pavyzdys:

Ūkyje rusvoji anglis naudojama kaip energijos šaltinis. Didžioji rusvosios anglies dalis yra sudeginama šiluminėse elektrinėse, į kurias ji transportuojama konvejerio juostomis.

24 užduotis (0–1)

Nuotraukoje pavaizduota Dunajeco užtvanka, įrengta netoli Niedzicos.

www.rp.pl

Paiškinkite, kaip aukštapiuose įrengtos užtvankos gali apriboti potvynius žemiau esančiose zonose (žemupyje).

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

5. [...] Ekonominių reiškinių ir procesų, vykstančių Lenkijoje [...], įvertinimas.

Specialieji reikalavimai

XI. Santykiai tarp geografinės aplinkos elementų, remiantis pasirinktų Lenkijos vietovių pavyzdžiais. Upės baseino valdymo būdo įtaka potvyniams. Mokinys:

1. apibūdina [...] dirbtinių vandens telkinių įtaką potvynių atsiradimui ir jų padariniams [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai paaiškinta, atsižvelgiant į galimybę sustabdyti potvynio bangą ir išdėstyti jos nutekėjimą per tam tikrą laiką.

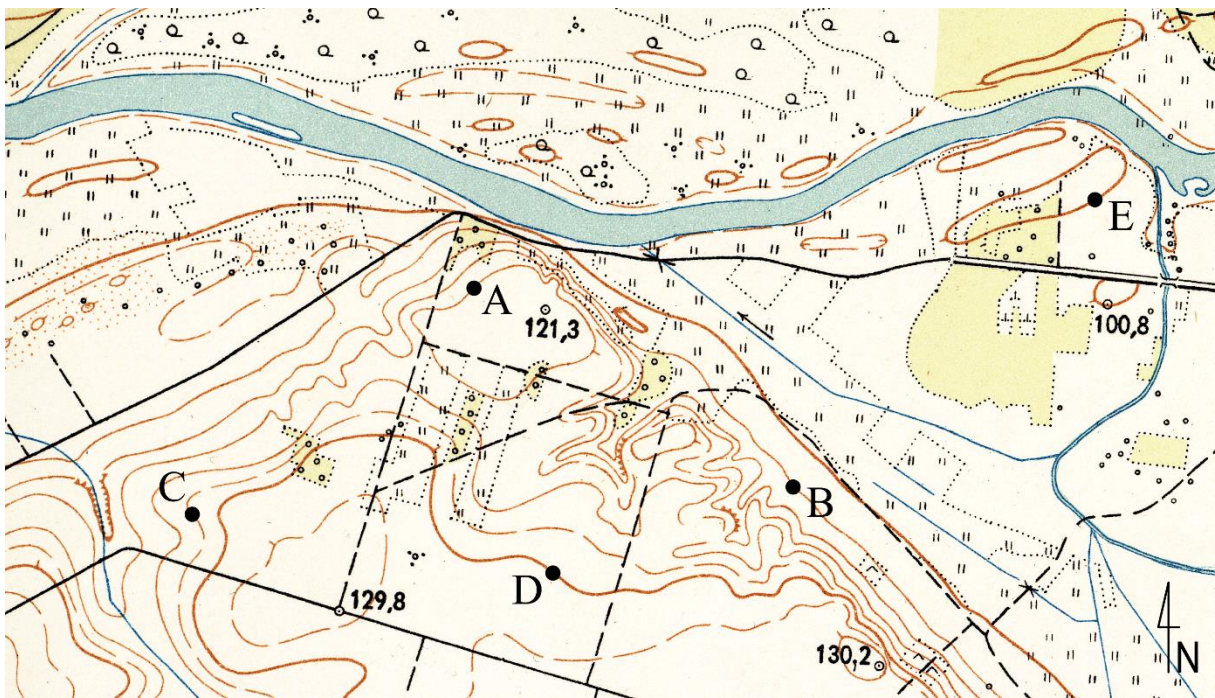
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Upių užtvankos gali sulaikyti vandenį, nutekantį nuo kalnų po liūčių, gausių kritulių. Šis vanduo gali būti išleidžiamas palaipsniui, kad nebūtų užtvindytos žemiau esančios teritorijos.

25 užduotis

Parodytame topografinio plano fragmente pavaizduotas upės slėnis su hipsometrinio reljefo brėžiniu. Ištininės linijos žymi izohipses kas 5 metrus, izohipsės kas 25 metrus yra pastorintos. Plane taip pat yra pasirinktų papildomų izohipsių fragmentų, nubrėžtų kas 2,5 m. Raidės A–E žymi penkis aukščio žymių taškus, esančius izohipsėse.

Pagal: Lenkijos topografinis 1:25 000 mastelio žemėlapis, Lenkijos kariuomenės Generalinio štabo Topografinės valdyba

25.1 užduotis (0–2)

Nustatykite taškų, plane pažymėtų A–E raidėmis, aukščius ir išdėstykite juos nuo esančio aukščiausiai iki esančio žemiausiai virš jūros lygio. Užpildykite lentelę – atitinkamose vietose įrašykite raides, kuriomis yra pažymėti taškai, ir nustatytus aukščius.

Informacija apie aukščio žymės tašką	Raidė, žyminti aukščio žymės tašką	Taško aukštis [m v. j. l.]
Taškas, esantis aukščiausiai virš jūros lygio.		
Taškas, esantis 122,5 m aukštyje v. j. l.		122,5
Taškas, plane pažymėtas raide A.	A	
Taškas, esantis 105 m aukštyje v. j. l.		105
Taškas, esantis žemiausiai virš jūros lygio.		

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

I. Lenkijos žemėlapis: bendras geografinis žemėlapis [...]. Mokinys:

- 3) skaito Lenkijos žemėlapio turinį.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai užpildytos penkios lentelės eilutės.

1 taškai – teisingai užpildytos keturios lentelės eilutės.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Informacija apie aukščio žymės tašką	Raidė, žyminti aukščio žymės tašką	Taško aukštis [m v. j. l.]
Taškas, esantis aukščiausiai virš jūros lygio	D	125
Taškas, esantis 122,5 m aukštyje v. j. l.	C	122,5
Taškas, plane pažymėtas raide A.	A	120
Taškas, esantis 105 m aukštyje v. j. l.	B	105
Taškas, esantis žemiausiai virš jūros lygio.	E	100

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimas [..] žemėlapiams [..] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

4. Ryšių ir priklausomybės tarp atskirų gamtinės aplinkos elementų apibūdinimas, dėsningumų nustatymas ir apibūdinimas, apibendrinimai.

6. Klausimų kėlimas, hipotezių formulavimas ir su geografine aplinka susijusių problemų sprendimų siūlymas.

10. Įgytų žinių ir geografinių įgūdžių panaudojimas kasdieniame gyvenime.

Specialieji reikalavimai

XI. Santykiai tarp geografinės aplinkos komponentų [..]. Mokinys:

2) analizuoja gamtines ir antropogenines sąlygas, kurios skatina arba riboja energijos gamybą iš neatsinaujinančių ir atsinaujinančių šaltinių [..].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai nurodyta vieta, pateiktas pagrindimas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Vieta: A.

Pagrindimo pavyzdys:

- *Vieta priešvėjiniame šlaite yra palankesnė, nes Lenkijoje vyrauja vakarų vėjai.*
- *Įrengus didesniame aukštyje virš jūros lygio, bus užtikrintas didesnis vėjingumas.*

26 uždutis (0–1)

A ir B nuotraukose pavaizduoti du pasirinkti Lenkijos miškų tipai, o toliau pateiktas vieno iš jų aprašymas.

www.mapio.net, www.lasy.gov.pl

Tai yra kelių ardu lapuočių miškai. Viršutinį ardą sudaro ąžuolai kartu su liepomis. Žemesnįjį ardą sudaro skroblai su klevų ir guobų priemaiša. Šie miškai būdingi derlingo dirvožemio, dažniausiai rudžemių, teritorijoms, todėl jie labiausiai nukentėjo dėl kirtimo, kai buvo verčiami ariamąja žeme.

Pagal: www.ekologia.pl

Nurodykite aprašyto miško tipo pavadinimą ir raidę (A arba B), kuria pažymėta jam priskirtina nuotrauka. Pasirinkite miško tipą iš toliau pateiktųjų.

Miško tipai: spygliuočių miškas paupių miškas ąžuolų ir skroblų miškas

Miško tipas: Raidė, nurodanti nuotrauką:

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] nuotraukomis [...], šaltinių tekstais [...] geografinei informacijai [...] apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje [...]. Lenkijos miškai [...]. Mokinys:

12) skiria Lenkijos miškų tipus [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

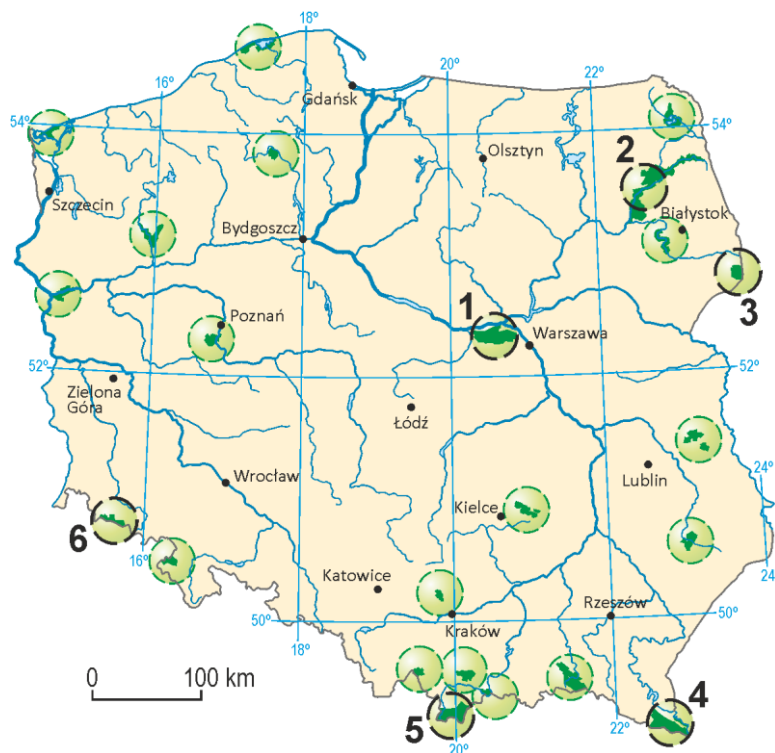
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Ąžuolų ir skroblų miškas, A.

27 užduotis (0–2)

Lenkijos žemėlapyje yra parodyti nacionaliniai parkai. Atitinkami parkai pažymėti skaitmenimis nuo 1 iki 6.

Užpildykite lentelę. Tinkamose vietose įrašykite aprašytų nacionalinių parkų pavadinimus ir skaitmenis, kuriais jie pažymėti žemėlapyje. Parkų pavadinimus pasirinkite iš toliau pateiktųjų.

Nacionaliniai parkai: Belovežo, Kampinoso, Karkonošų, Slovinų.

Nacionalinio parko aprašymas	Nacionalinio parko pavadinimas	Numeris žemėlapyje
Parko kraštovaizdžio elementas yra kopos, susiformavusios ledyninės upės slėnyje, ir dideliu plotu užimančios pelkynės. Tai yra svarbi daugelio gyvūnų, tokių kaip briedis ir lūšis, buveinė.		
Parke saugomos aukštapelkės, riedulių santalkos, pavienės uolos, karos ir turtingas augalų bei gyvūnų pasaulis. Ši teritorija yra pasienio UNESCO biosferos rezervato dalis.		
Dėl svarbos kultūrai ir žmonijos paveldui 1979 m. teritorija buvo įtraukta į UNESCO pasaulio kultūros paveldo sąrašą. Šiame parke buvo išsaugoti stumbrai, kurie XVIII amžiuje jau buvo beveik išnykę.		

Bendrieji reikalavimai

II. Gebėjimai

2. Naudojimas [..] žemėlapiams [..], šaltinių tekstais geografinę informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

IX. Gamtinė Lenkijos aplinka Europoje: [...] Lenkijos gamtos paveldas. Mokinys:

- 13) išvardija Lenkijoje taikomas gamtos apsaugos formas, žemėlapyje parodo nacionalinius parkus.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai užpildytos trys lentelės eilutės.

1 taškas – teisingai užpildytos dvi lentelės eilutės.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakymas.

Sprendimas

Nacionalinio parko aprašymas	Nacionalinio parko pavadinimas	Numeris žemėlapyje
Parko kraštovaizdžio elementas yra kopos, susiformavusios ledyninės upės slėnyje, ir dideliu plotu užimančios pelkynės. Tai yra svarbi daugelio gyvūnų, tokių kaip briedis ir lūšis, buveinė.	<i>Kampinoso</i>	1
Parke saugomos aukštapelkės, riedulių santalkos, pavienės uolos, karos ir turtingas augalų bei gyvūnų pasaulis. Ši teritorija yra pasienio UNESCO biosferos rezervato dalis.	<i>Karkonošų</i>	6

Dėl svarbos kultūrai ir žmonijos paveldui 1979 m. teritorija buvo įtraukta į UNESCO pasaulio kultūros paveldo sąrašą. Šiame parke buvo išsaugoti stumbrai, kurie XVIII amžiuje jau buvo beveik išnykę.	<i>Belovežo</i>	3
--	-----------------	---

28 užduotis (0–1)

Nuotraukoje pavaizduota šeima, vilkinti vienos iš etnografinių grupių tautinius kostiumus. Žemėlapyje pažymėtos tam tikrų Lenkijos etnografinių grupių gyvenamosios vietos.

Nuotraukų šaltinis: nuosavas archyvas

Užbaikite sakinį. Pasirinkite A arba B atsakymą ir 1, 2, 3 arba 4 jo pagrindimą.

Nuotraukoje pavaizduota etnografinė grupė – tai

A.	Lovičiaus gyventojai,	gyvenantys regione, kuris žemėlapyje pažymėtas numeriu	1.	I.
			2.	II.
B.	kašubai,		3.	III.
			4.	IV.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais, nuotraukomis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

X. Lenkijos visuomenė ir ekonomika, palyginti su Europos: [...], Lenkijos demografinė [...], tautinė struktūra [...].

6) Mokinys palygina ir paaiškina Lenkijos gyventojų tautinę, etninę ir konfesinę įvairovę [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

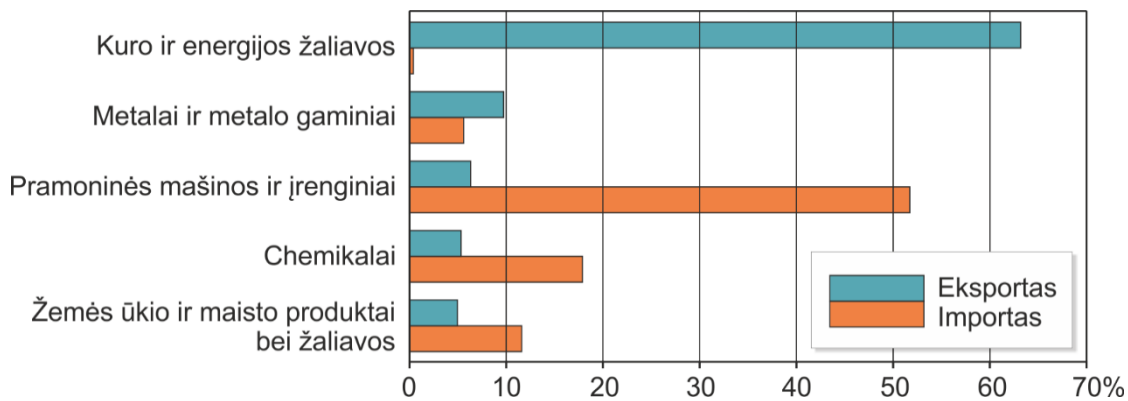
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

A3.

29 užduotis (0–1)

Diagramoje parodyta Rusijos eksporto ir importo struktūra.

Pagal: russia.trade.gov.pl

Palyginkite Rusijos eksporto ir importo duomenis. **Suformuluokite dvi išvadas apie tos šalies perkamų ir parduodamų prekių rūšis.**

Išvada apie Rusijos parduodamas prekes:

.....

.....

Išvada apie Rusijos perkamas prekes:

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] grafikais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

VIII. Lenkijos kaimynės: [...] gamtinė bei socialinė ir ekonominė Rusijos įvairovė; Lenkijos santykiai su kaimynėmis. Mokinys:

5) apibūdina Rusijos gamtinės aplinkos įvairovę ir ekonomiką.

Vertinimo instrukcija

- 1 taškas – teisingai suformuluotos dvi išvados.
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdžiai

Išvada apie Rusijos parduodamas prekes:

- *Rusija daugiausia parduoda mineralines žaliavas: degalus ir metalus.*
- *Rusija daugiausia parduoda neperdirbtas prekes.*

Išvada apie Rusijos perkamas prekes:

- *Rusija perka pramonines prekes: pramoninę įrangą, mašinas ir chemikalus.*
- *Rusija perka perdirbtas prekes, tokias kaip pramoninė įranga.*
- *Rusija perka daugiau žemės ūkio ir maisto produktų bei žaliavų, nei parduoda.*

30 užduotis (0–1)

Lentelėje pateikti tam tikri duomenys apie Danijos ir Vengrijos žemės ūkį 2016 m.

Valstybė	Žemės ūkio darbuotojai (bendro gyventojų skaičiaus %)	Žemės ūkio naudmenos (viso ploto %)	Kviečių derlingumas (t/ha)	Kviečių derlius (tūkst. tonų)	Karvės pieno primilžis (metinis vienos karvės primilžis, kg)
Danija	1,2	62,2	74,6	4 940	9 227
Vengrija	1,9	59,1	47,3	5 262	5 396

Pagal: Rocznik Statystyczny Rolnictwa 2017

Remdamiesi lentelės duomenimis, pagrįskite teiginį, kad Danijos žemės ūkis yra intensyvesnis nei Vengrijos.

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] statistiniais duomenimis [...] geografinėi informacijai [...] pateikti.

Specialieji reikalavimai

VII. Europos geografija [...]. Mokinys:

- 10) palygina Danijos ir Vengrijos žemės ūkio ypatumus.

Vertinimo instrukcija

- 1 taškas – teisingai pagrįsti abiejų šalių žemės ūkio intensyvumo skirtumai.
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

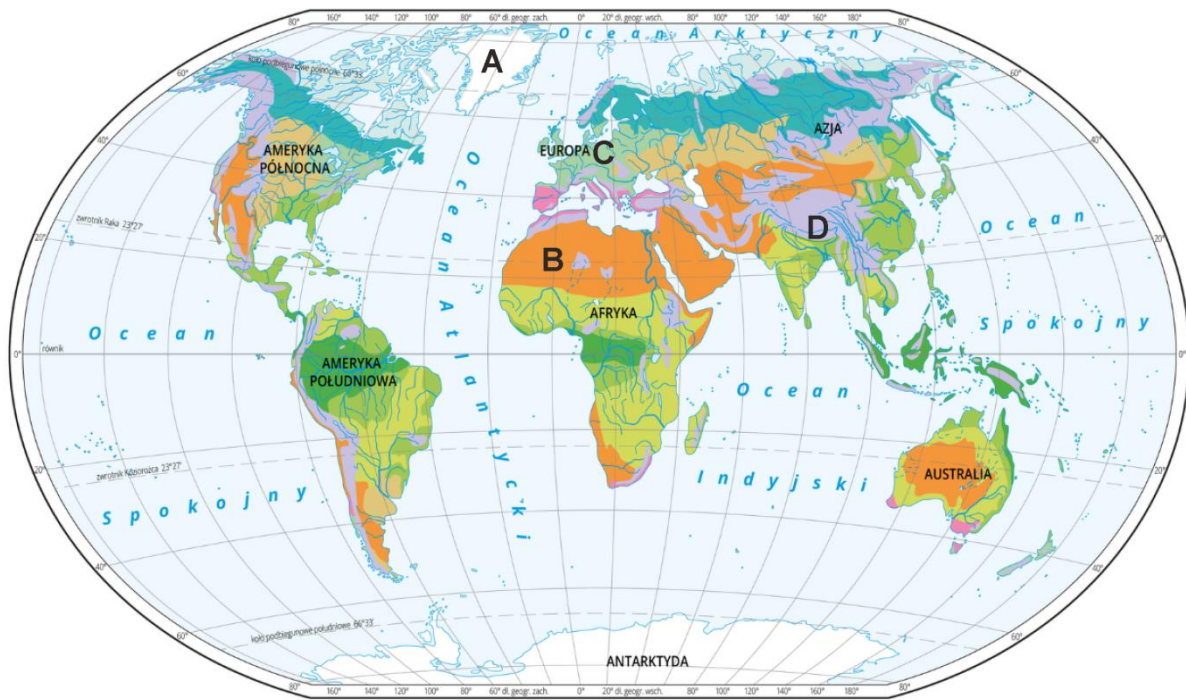
Sprendimo pavyzdys

Didesnis kviečių derlingumas arba didesnis primilžis iš vienos karvės rodo, kad Danijos žemės ūkis yra intensyvesnis nei Vengrijos.

KITI PASAULIO REGIONAI BEI TERITORIJOS IR JIEMS BŪDINGOS PROBLEMOS

31 užduotis (0–1)

Žemėlapyje A–D raidėmis pažymėtos pasirinktos sritys, priklausančios skirtingoms augalijos zonoms.

Pagal: www.epodreczniki.pl

Užpildykite lentelę. Sričių aprašymams priskirkite raides, nurodančias jų vietą žemėlapyje.

Teritorijų aprašymai	Raidė žemėlapyje
Šioje srityje fiksuojami dideli paros oro temperatūros svyravimai. Didžiojoje šios teritorijos dalyje auga labai skurdi augalija, tokia kaip, pvz., halofitai ir sukulentai.	
Natūralios augalijos užimamos teritorijos buvo paverstos daugiausia ariamaisiais laukais ir užstatytomis teritorijomis. Metinė oro temperatūros amplitudė didėja, tolstant nuo jūrų ir vandenynų.	
Natūrali augmenija šioje srityje yra įvairi. Augalinės dangos pokyčiai yra susiję su oro temperatūros mažėjimu, didėjant aukščiui.	

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

2. Pasirinktų [...] pasaulio kraštovaizdžių, jų pagrindinių ypatybių ir komponentų pažinimas.

7. Gamtinės aplinkos sąlygų erdvinės diferenciacijos, žmogaus gyvenimo ir įvairių veiklos formų dėsningumą apibūdinimas.

Specialieji reikalavimai

IV. Pasaulio kraštovaizdžiai. Mokinys:

- 1) žemėlapyje parodo tiriamų tipų kraštovaizdžių vietas;
- 3) apibūdina pagrindinius kraštovaizdžių bruožus, palygina tiriamus pasaulio kraštovaizdžius ir atpažįsta jų aprašymus [...];
- 7) nustato priklausomybę tarp pasirinktų kraštovaizdžių padėties Žemės rutulyje, klimato sąlygų ir kraštovaizdžių pagrindinių ypatybių.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingai priskirti trys aprašymai.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Teritorijų aprašymai	Raidė žemėlapyje
Šioje srityje fiksuojami dideli paros oro temperatūros svyravimai. Didžiojoje šios teritorijos dalyje auga labai skurdi augalija, tokia kaip, pvz., halofitai ir sukulentai.	B
Natūralios augalijos užimamos teritorijos buvo paverstos daugiausia ariamaisiais laukais ir užstatytomis teritorijomis. Metinė oro temperatūros amplitudė didėja, didėjant atstumui nuo jūrų ir vandenynų.	C
Natūrali augmenija šioje srityje yra įvairi. Augalinės dangos pokyčiai yra susiję su oro temperatūros mažėjimu, didėjant aukščiui.	D

32 užduotis

Žemėlapyje parodytas Šiaurės Amerikos padalijimas į regionus. Raudonos išsitiesinės linijos rodo valstybių sienas. Raudona punktyrinė linija rodo šiaurinę kultūrinių augalų augimo ribą, o skaičiais 1–4 pažymėtos keturios salos.

Pagal: www.static.epodreczniki.pl

32.1 užduotis (0–1)

Pasirinkite du žemėlapyje pavaizduotos kultūrinių augalų augimo ribos bruožus.

- A. Tai šiaurinė kultūrinių augalų augimo riba.
- B. Kultūrinių augalų augimo riba eina tik per žemumas.
- C. Kultūrinių augalų augimo riba kerta poliarať.
- D. Kalnuose kultūrinių augalų augimo riba yra pasislinkusi į pietus.
- E. Kultūrinių augalų augimo riba trumpiausiu keliu jungia rytinę ir vakarinę žemyno pakrantes.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

Specialieji reikalavimai

XVI. Šiaurės ir Pietų Amerikos geografiniai regionai ir jų ypatumai. Mokinys:

- 1) remdamasis teminiais žemėlapiais, nurodo Šiaurės ir Pietų Amerikos topografijos dėsningumus;
- 2) nurodo priklausomybę tarp topografijos [...] ir šiaurinės kultūrinių augalų ir miškų augimo ribos Kanadoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

AD.

32.2 užduotis (0–2)

Palydovinėje nuotraukoje pavaizduotas Kanadai priklausančios Princo Edvardo salos – rašytojos Liusės Modės Montgomeri (*Lucy Maud Montgomery*), „Anės iš Žaliastogių“ autorės, gimtinės – kraštovaizdis.

Pagal: www.maps.google.com

Remdamiesi žemėlapyje pateikta informacija ir nuotrauka, nurodykite, kuri sala (1–4) yra pavaizduota nuotraukoje. Atsakymą pagrįskite.

Sala Nr.

Pagrindimas:
.....
.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis žemėlapiais, [...] nuotraukomis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

XVI. Šiaurės ir Pietų Amerikos geografiniai regionai ir jų ypatumai. Mokinys:

- 1) remdamasis teminiais žemėlapiais, nurodo Šiaurės ir Pietų Amerikos topografijos dėsningumus;
- 2) paaiškina topografijos [...] ir šiaurinės kultūrinių augalų ir miškų augimo ribos Kanadoje tarpusavio priklausomybę.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai nurodytas salos numeris ir pateiktas teisingas pagrindimas.

1 taškas – teisingai nurodytas salos numeris.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Sala Nr. 3.

Pagrindimo pavyzdys:

- *Palydovinėje nuotraukoje matomas kraštovaizdis, kurio negalima rasti 1 ir 2 salose, nes jos yra už kultūrinių augalų augimo ribų. Sala Nr. 4 nepriklauso Kanadai.*
- *3 saloje matomas žemės ūkio kraštovaizdis. 1 ir 2 salose nevykdoma žemės ūkio veikla, o 4 sala yra urbanizuota (priklauso megalopoliui).*

33 užduotis

Lentelėje pateikiami duomenys apie penkis didžiausius pasaulyje sojų pupelių augintojus 2017 metais, palyginti su 2010 m. duomenimis.

Valstybė	Metai	Derlius [mln. tonų]	Kultūrų plotas [mln. ha]	Derlingumas [t/ha]
Jungtinės Amerikos Valstijos	2010	90,7	31,0	2,9
	2017	119,5	36,2	3,3
Brazilija	2010	68,8	23,3	2,9
	2017	114,6	33,9	3,4
Argentina	2010	52,7	18,1	2,9
	2017	55,0	17,3	3,2
Kinija	2010	15,1	8,5	1,7
	2017	13,2	7,3	1,8
Indija	2010	12,7	9,6	1,3
	2017	11,0	10,6	1,0

Pagal: www.fao.org

33.1 užduotis (0–2)

Užpildykite lentelę. Tinkamose vietose įrašykite šalių, atrinktų iš penkių didžiausių pasaulyje sojų pupelių augintojų, pavadinimus.

Sojų augintojo apibūdinimas	Valstybės pavadinimas
Viena iš penkių didžiausių sojų pupelių augintojų, kurioje 2010–2017 m. užfiksuotas derliaus sumažėjimas.	
Pietų Amerikos šalis, kurioje, nepaisant sumažėjusio pasėlių ploto, 2010–2017 m. nuimamo derliaus padaugėjo.	
Šalis, kurioje 2010–2017 metais užfiksuotas didžiausias sojų pupelių užimamo ploto padidėjimas.	

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] statistiniais duomenimis [...] geografinei informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos: [...] Kinija – gyventojų pasiskirstymas, demografinės problemos ir svarba pasaulio ekonomikoje; Indija – didelių vystymosi galimybių ir socialinių bei ekonominių kontrastų šalis [...]. Mokinys:

- 7) apibūdina Kinijos ekonomikos plėtros kryptis ir įvertina jų svarbą pasaulio ekonomikoje;
- 8) apibrėžia Indijos ekonominio vystymosi galimybes [...].

XVI. Šiaurės ir Pietų Amerikos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos. Mokinys:

- 4) apibūdina interesų konfliktą tarp Amazonijos ekonominės eksploatacijos ir ekologinių miškų naikinimo padarinių;
- 8) remdamasis statistiniais duomenimis, apibūdina JAV vaidmenį pasaulio ekonomikoje.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – trijų valstybių pavadinimai teisingai priskirti lentelės aprašymams.

1 taškas – dviejų valstybių pavadinimai teisingai priskirti lentelės aprašymams.

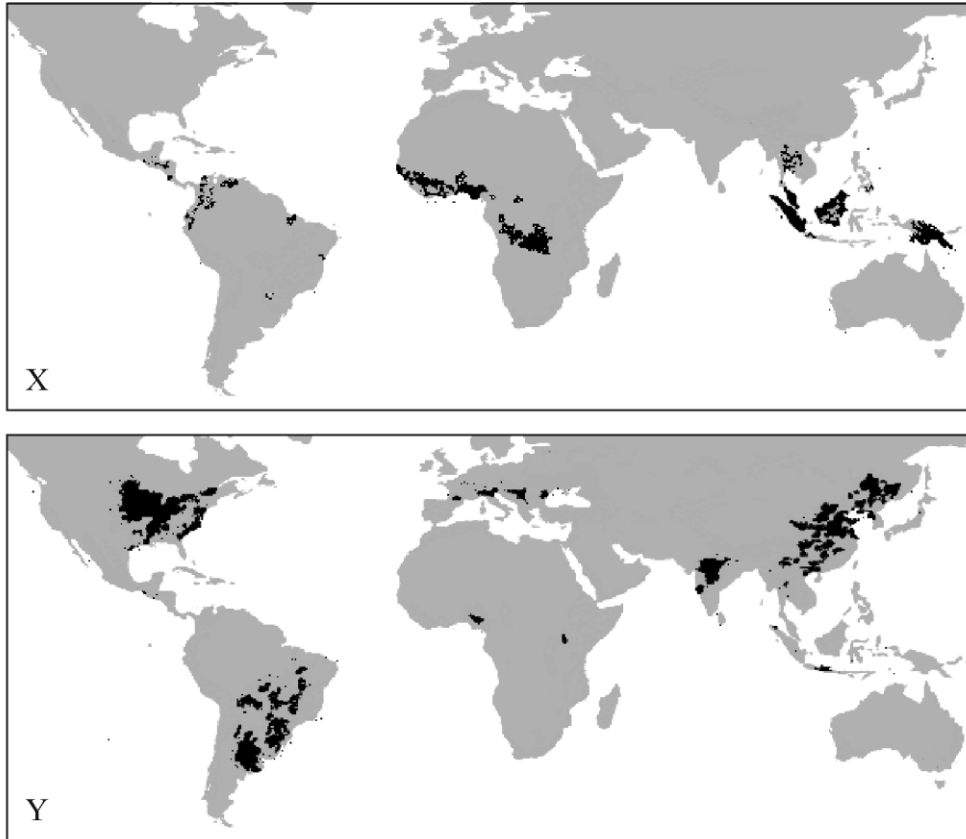
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Sojų augintojo apibūdinimas	Valstybės pavadinimas
Viena iš penkių didžiausių sojų pupelių augintojų, kurioje 2010–2017 m. užfiksuotas derliaus sumažėjimas.	<i>Indija</i>
Pietų Amerikos šalis, kurioje, nepaisant sumažėjusio pasėlių ploto, 2010–2017 m. nuimamo derliaus padaugėjo.	<i>Argentina</i>
Šalis, kurioje 2010–2017 metais užfiksuotas didžiausias sojų pupelių užimamo ploto padidėjimas.	<i>Brazilija</i>

33.2 užduotis (0–1)

X ir Y žemėlapiuose pažymėti pagrindiniai dviejų kultūrinių augalų auginimo plotai.

Pagal: www.ifc.org

Užpildykite toliau pateiktus sakinius taip, kad jie būtų teisingi. Pasirinkite ir pažymėkite po vieną iš kiekvienuose skliausteliuose pateiktų žodžių / raidžių.

Sojos daugiausia auginamos (*kalnuose / žemynų viduje esančiose teritorijose*). Pagrindiniai sojų auginimo plotai yra parodyti (X / Y) žemėlapyje.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

3. Skirtingo turinio žemėlapių interpretavimas.

Specialieji reikalavimai

IV. Pasaulio kraštovaizdžiai. Mokinys:

4) atpažįsta tiriamiems kraštovaizdžiams būdingus augalus ir gyvūnus.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

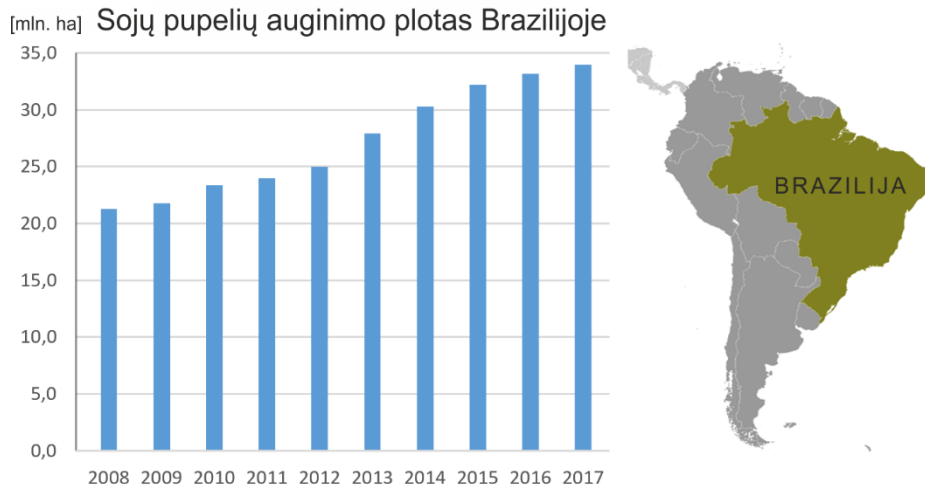
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Sojų pupelės daugiausia auginamos (*kalnuose / žemynų viduje esančiose teritorijose*). Pagrindiniai sojų auginimo plotai yra parodyti (X / Y) žemėlapyje.

34 užduotis (0–2)

Diagramoje parodyti sojų pupelių pasėlių ploto pokyčiai Brazilijoje 2008–2017 m.

Pagal: www.fao.org

Sojų auginimo plotai didinami, be kita ko, gamtiniu požiūriu nepaprastai vertingoje teritorijoje, esančioje šiaurinėje Brazilijos dalyje.

Nurodykite šios teritorijos pavadinimą ir paaiškinkite, kas kelia grėsmę jos gamtinei aplinkai.

Pažeidžiamos teritorijos pavadinimas:

Paiškinimas:

Bendrieji reikalavimai

III. Požiūrių formavimas.

3. Pagarbus požiūris į gamtinę ir kultūrinę aplinką, būtinybės ją racionaliai tvarkyti suvokimas.

Specialieji reikalavimai

XVI. Šiaurės ir Pietų Amerikos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos. Mokinys:

4) apibūdina interesų konfliktą tarp Amazonijos ekonominės eksploatacijos ir ekologinių miškų naikinimo padarinių.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingai nurodytas pažeidžiamos teritorijos pavadinimas ir paaiškinta grėsmės esmė.

1 taškas – teisingai nurodytas pažeidžiamos teritorijos pavadinimas ARBA paaiškinta grėsmės esmė.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdžiai

Pažeidžiamos teritorijos pavadinimas:

- *Amazonės džiunglės.*
- *Amazonija.*
- *Amazonės žemuma.*

- *Atogrąžų miškai.*

Paaiškinimų pavyzdžiai:

- *Kertami miškai, kuriuose gausu įvairių augalų ir gyvūnų rūšių, todėl jos gali išnykti.*
- *Naujos žemės sojoms auginti gaunamos išdeginant pirminę augmeniją.*

35 užduotis

Toliau esančioje lentelėje pateikta Indijos gyventojų užimtumo ir šalies bendrojo vidaus produkto (BVP) struktūra 2016 m.

Sektorius	Užimtumas (%)	BVP (%)
I – žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	47	15
II – pramonė ir statyba	22	23
III – paslaugos	31	62
Iš viso	100	100

Pagal: www.cia.gov/library

35.1 užduotis (0–1)

Paaiškinkite, kodėl, nepaisant didžiausio užimtumo, Indijos žemės ūkio sektorius sukuria mažiausią BVP dalį.

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

4. Įvairių žmogaus veiklos formų aplinkoje, jų sąlygų ir padarinių pažinimas [...].
5. Gamtinės, socialinės ir ekonominės bei kultūrinės pasaulio įvairovės supratimas.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

1. [...] gautų duomenų analizavimas ir jais pagrįstų išvadų formulavimas.
2. Naudojimasis [...] statistiniais duomenimis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos: [...] Indija – didelių vystymosi galimybių ir socialinių bei ekonominių kontrastų šalis [...].

- 8) Mokinys apibūdina Indijos ekonominio vystymosi galimybes ir nurodo šios šalies socialinius kontrastus.

Vertinimo instrukcija

- 1 taškas – teisingas paaiškinimas.
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Indijos žemės ūkis yra labai diferencijuotas. Greta šiuolaikinių žemės ūkių funkcionuoja daugybė tradicinių ir nedidelių ūkių, kuriuose dažnai dirba visa šeima. Toks žemės ūkis, nors ir pasižymintis dideliu užimtumu, yra mažai pelningas ir sukuria mažą BVP dalį.

35.2 užduotis (0–1)

Indijoje paslaugų sektorius auga sparčiau nei daugelyje kaimyninių šalių. **Paaiškinkite, kodėl Indijoje paslaugų sektorius vystosi dinamiškai.**

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

4. Įvairių žmogaus veiklos formų aplinkoje, jų sąlygų ir padarinių pažinimas [...].
5. Gamtinės, socialinės ir ekonominės bei kultūrinės pasaulio įvairovės supratimas.

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

1. [...], gautų duomenų analizavimas ir jais pagrįstų išvadų formulavimas.
5. Socialinių, kultūrinių ir ekonominių reiškinių bei procesų, vykstančių [...] įvairiuose pasaulio regionuose, įvertinimas.

Specialieji reikalavimai

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos: [...] Indija – didelių vystymosi galimybių ir socialinių bei ekonominių kontrastų šalis [...]. Mokinys:

- 8) apibūdina Indijos ekonominio vystymosi galimybes ir nurodo šios šalies socialinius kontrastus.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

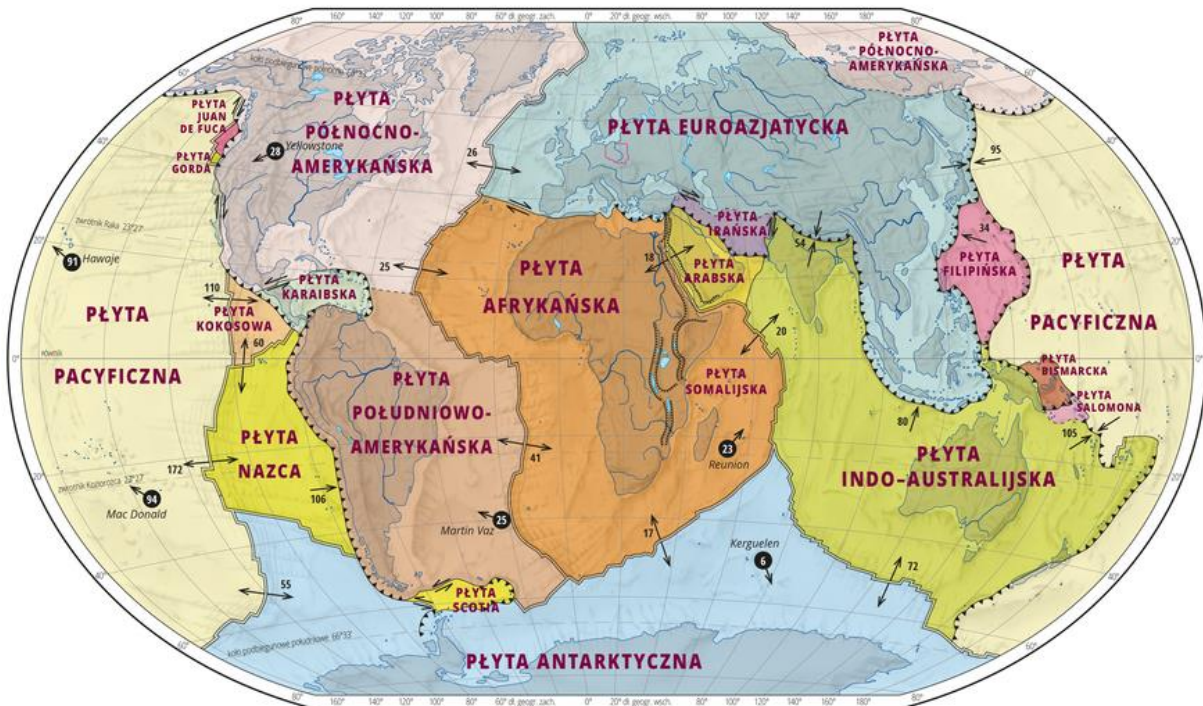
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Mažai apmokami, bet išsilavinę ir angliškai kalbantys darbuotojai gali nuotoliniu būdu atlikti darbus, kuriuos užsako įmonės iš viso pasaulio, daugiausia iš labai išsivysčiusios ekonomikos valstybių.

36 užduotis

Žemėlapyje pavaizduotos litosferos plokštės.

Pagal: static.epodreczniki.pl

36.1 užduotis (0–1)

Paaiškinkite, kodėl Japonijos pakrantės patenka į cunamių grėsmės zoną.

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

Specialieji reikalavimai

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos. Mokinys:

2) nustato ryšius tarp litosferos plokščių ribų ir tektoninių lūžių, ugnikalnių, žemės drebėjimų bei cunamių atsiradimo ir jais remdamasis suformuoja teiginius apie pastebėtus jų pasiskirstymo dėsniumus.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

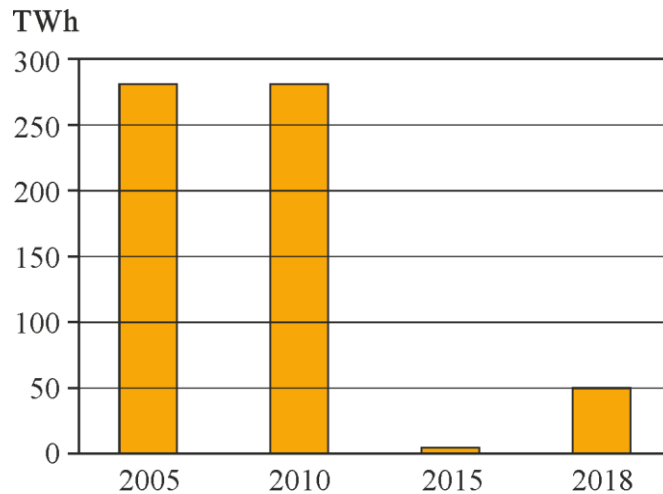
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Cunamius sukelia žemės drebėjimai, kuriuos Japonija patiria dėl savo padėties litosferos plokščių sąlyčio zonoje (Ramiojo vandenyno Ugnies žiedo zona).

36.2 užduotis (0–1)

Diagramoje pavaizduota elektros energijos gamyba Japonijos atominėse elektrinėse 2005–2018 metais.

Pagal: *Nuclear Power Reactors in the World*, Wiedeń, 2018

Užbaikite sakinį. Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

Po 2010 m. įvykęs branduolinės energijos gamybos pokytis įvyko dėl:

- A. Urano – branduolinėse elektrinėse naudojamos žaliavos – išteklių išsekimo.
- B. Technologijos, leidžiančios dideliu mastu išgauti energiją iš Žemės gelmių, plėtos.
- C. Veiksmų, kurių buvo imtasi po atominės elektrinės avarijos, kilusios dėl stichinės nelaimės.
- D. Sumažėjusio elektros energijos poreikio aukštųjų technologijų pramonėje.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

Specialieji reikalavimai

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos. Mokinys:

2) nustato ryšius tarp litosferos plokščių ribų ir tektoninių lūžių, ugnikalnių, žemės drebėjimų bei cunamių atsiradimo ir jais remdamasis suformuluoja teiginius apie pastebėtus jų pasiskirstymo dėsniumus.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

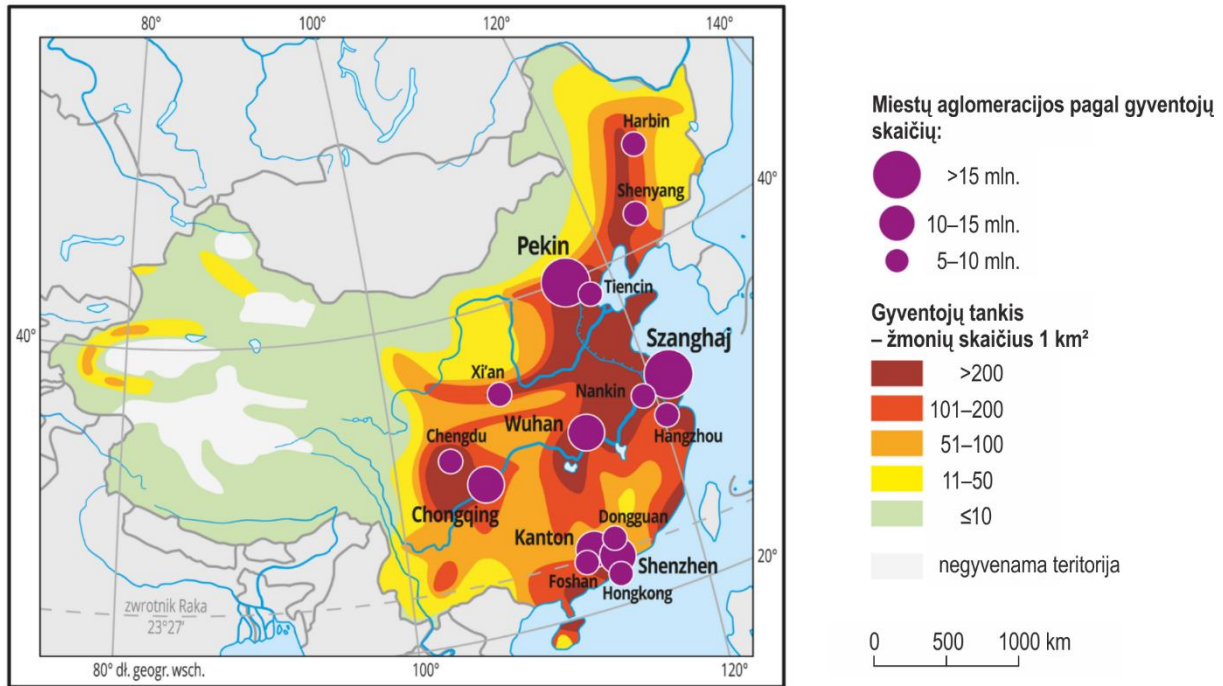
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

C.

37 užduotis (0–1)

Žemėlapyje parodytas Kinijos gyventojų pasiskirstymas.

Pagal: www.epodreczniki.pl

Remdamiesi dviem gamtinės aplinkos bruožais, paaiškinkite, kas lemia Tibeto ir Didžiosios Kinijos lygumos gyventojų tankio skirtumus.

.....

.....

.....

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios

6. Gamtinės bei socialinės ir ekonominės aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

Specialieji reikalavimai

XIV. Azijos geografiniai regionai ir jų ypatumai. Mokinys:

6) remdamasis žemėlapiu paaiškina gyventojų tankio diferenciaciją Kinijos teritorijoje.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas paaiškinimas.

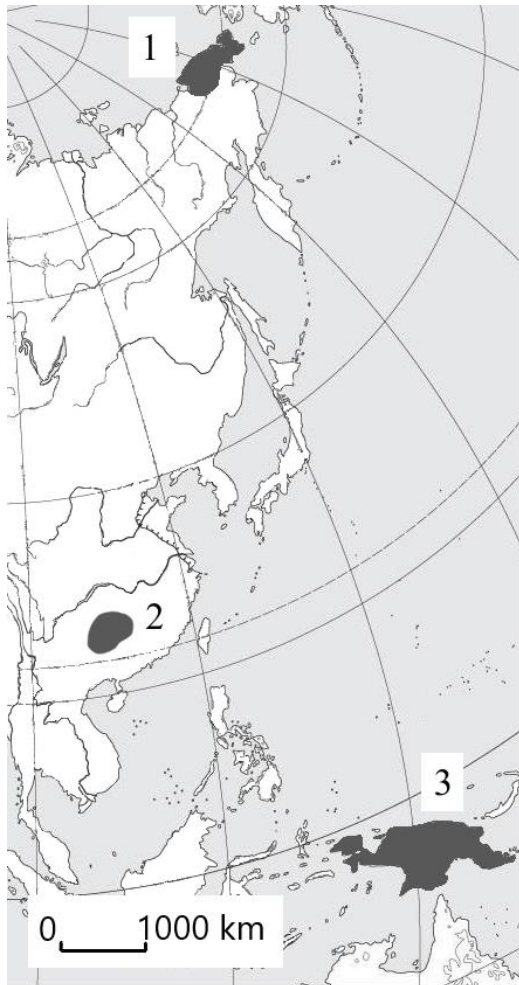
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimo pavyzdys

Tibeto ir Didžiosios Kinijos lygumos gyventojų tankio skirtumus daugiausia lemia šių vietovių reljefų ir kritulių kiekio skirtumai.

38 užduotis (0–1)

Čiukčiai ir papuasai yra dvi čiabuvių gyventojų grupės, gyvenančios skirtingose gamtinės aplinkos vietovėse. Žemėlapyje nurodytos trys sritys, iš kurių dviejose gyvena minėtos gyventojų grupės.

Papuasai

Čiukčis

Pagal: geopolityka.net, i.wpimg.pl, cdn.britannica.com

Įvertinkite, ar toliau pateikta informacija yra teisinga. Jeigu teiginys teisingas, pažymėkite raidę T, jeigu klaidingas – raidę K.

Čiukčiai gyvena zonoje, žemėlapyje pažymėtoje 2 numeriu, o jų įprasta veikla yra javų auginimas.	T	K
Papuasai gyvena zonoje, žemėlapyje pažymėtoje 3 numeriu, o jų įprasta veikla yra medžioklė.	T	K

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais, nuotraukomis [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

4. Atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų tarpusavio ryšių ir priklausomybės apibūdinimas, dėsningumų nustatymas ir apibūdinimas, apibendrinimai.

Specialieji reikalavimai

IV. Pasaulio kraštovaizdžiai: drėgnųjų atogrąžų miško ir vidutinės zonos miško, savanos ir stepės, aridinės ir poliarinės dykumos, taigos ir tundros, Viduržemio jūros, Himalajų aukštikalnių; regioniško palyginimas su klimato ir augmenijos vertikaliuoju zoniškumu pasaulyje. Mokinys:

6) nustato tiriamų kraštovaizdžių komponentų ir žmogaus gyvenimo sąlygų tarpusavio priklausomybę.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

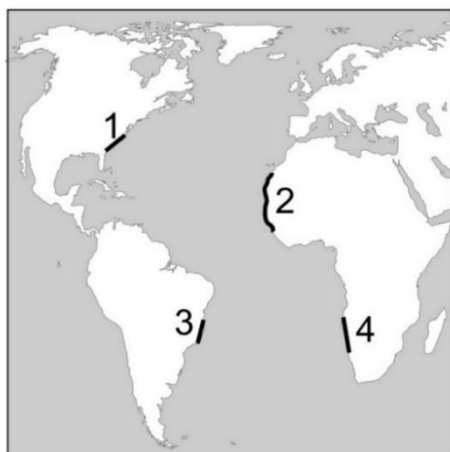
0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

KT.

39 uždutis (0–1)

Žemėlapyje skaičiais 1–4 pažymėti pasirinkti Atlanto vandenyno pakrantės fragmentai, o nuotraukoje pavaizduotas kraštovaizdis, būdingas dviem iš jų.

Pagal: www.u2guide.com/travel-experience

Užbaikite sakinį. Pasirinkite teisingą atsakymą iš pateiktųjų.

Nuotraukoje pavaizduotas kraštovaizdis būdingas pakrantėms, pažymėtoms žemėlapyje numeriais:

A. 1 ir 3.

B. 1 ir 2.

C. 2 ir 4.

D. 4 ir 3.

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

2. Lenkijos ir pasaulio kraštovaizdžių, jų pagrindinių bruožų ir komponentų pažinimas.

6. Gamtinės [...] aplinkos elementų tarpusavio priklausomybės, taip pat ryšių ir priklausomybės geografinėje aplinkoje nustatymas vietiniu, regioniniu ir pasauliniu mastu.

Specialieji reikalavimai

IV. Pasaulio kraštovaizdžiai. Mokinys:

1) žemėlapyje parodo tiriamų tipų kraštovaizdžių vietas;

3) apibūdina pagrindinius kraštovaizdžių bruožus, palygina tiriamus pasaulio kraštovaizdžius ir atpažįsta juos [...] [...] iliustracijose.

Vertinimo instrukcija

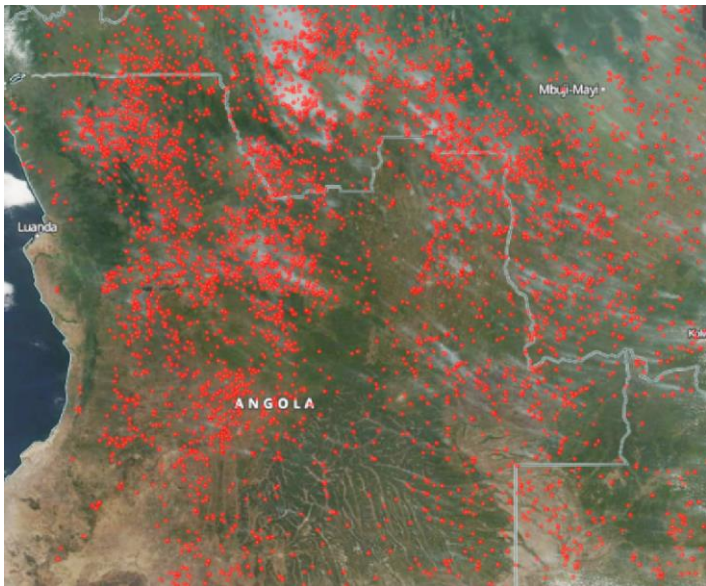
1 taškas – teisingas atsakymas.
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

C.

40 uždutis (0–2)

Raudoni taškai palydovinėje nuotraukoje rodo per tam tikrą laiką užfiksuotų gaisrų vietas pietvakarių Afrikoje. Šie gaisrai neapėmė Afrikos atogrąžų miškų.

Pagal: www.dobrapogoda24.pl

Nurodykite du neigiamo gaisrų poveikio nuotraukoje matomų vietovių gamtinei aplinkai pavyzdžius.

- 1.
.....
- 2.
.....

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

5. Socialinių, kultūrinių ir ekonominių reiškinių bei procesų, vykstančių [...] įvairiuose pasaulio regionuose, įvertinimas.

Specialieji reikalavimai

XV. Afrikos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos. Mokinys:

5) apibūdina lydiminės ir plantacinės žemdirbystės Vakarų Afrikoje ypatybes ir įvertina jų poveikį.

Vertinimo instrukcija

2 taškai – pateikti du pavyzdžiai.

1 taškas – pateiktas vienas pavyzdys.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

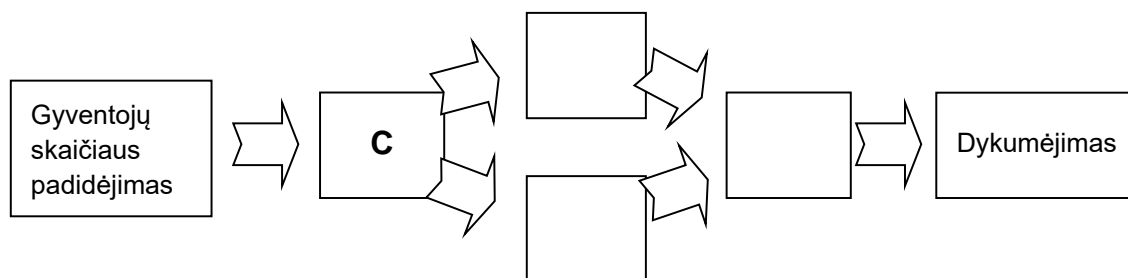
Sprendimo pavyzdžiai

- Išdegušios augalų augavietės (savanos, miško parkai) neatgauna pirminės formos.
- Sunaikinama ekosistema.
- Gyvūnai netenka gyvenamųjų vietų.
- Dirvožemį ima veikti erozija.

41 uždutis (0–1)

A–D raidėmis pažymėti procesai, kurie gali sukelti dykumėjimą Sahelio regione Afrikoje.

Užbaikite priežasčių ir padarinių seką, rodančią žmogaus įtaką dykumėjimo procesui. Į schemą įrašykite teisingas raides.

- A. Dirvožemio degradacija.
- B. Savanos mažėjimas dėl pasėlių didinimo.
- C. Padidėjęs maisto poreikis.
- D. Pernelyg intensyvus galvijų ganymas savanoje.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

4. Atskirų gamtinės, socialinės, ekonominės ir kultūrinės aplinkos elementų tarpusavio ryšių ir priklausomybės apibūdinimas, dėsningumų nustatymas ir apibūdinimas, apibendrinimai.

Specialieji reikalavimai

XV. Afrikos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos: [...] žmogaus ūkininkavimo sąlygos Sahelio regione: ekologinės pusiausvyros išsaugojimo problema [...]. Mokinys:

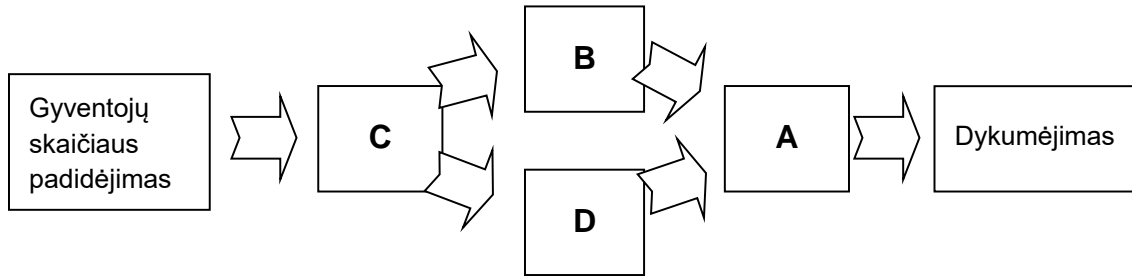
- 3) paaiškina gamtinių sąlygų ir ūkininkavimo galimybių Sahelio regione tarpusavio ryšius ir dykumėjimo proceso priežastis.

Vertinimo instrukcija

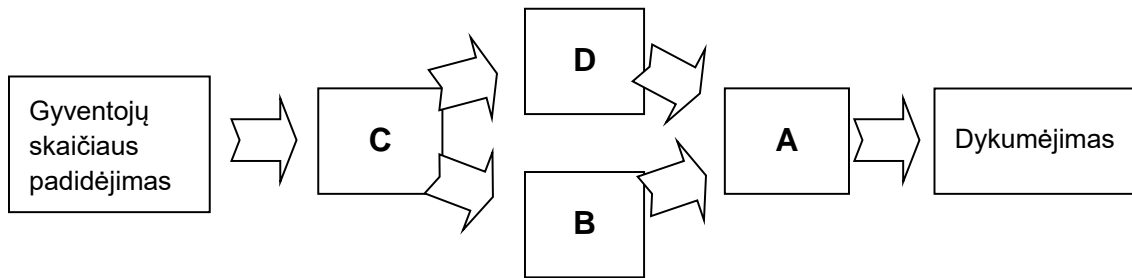
1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

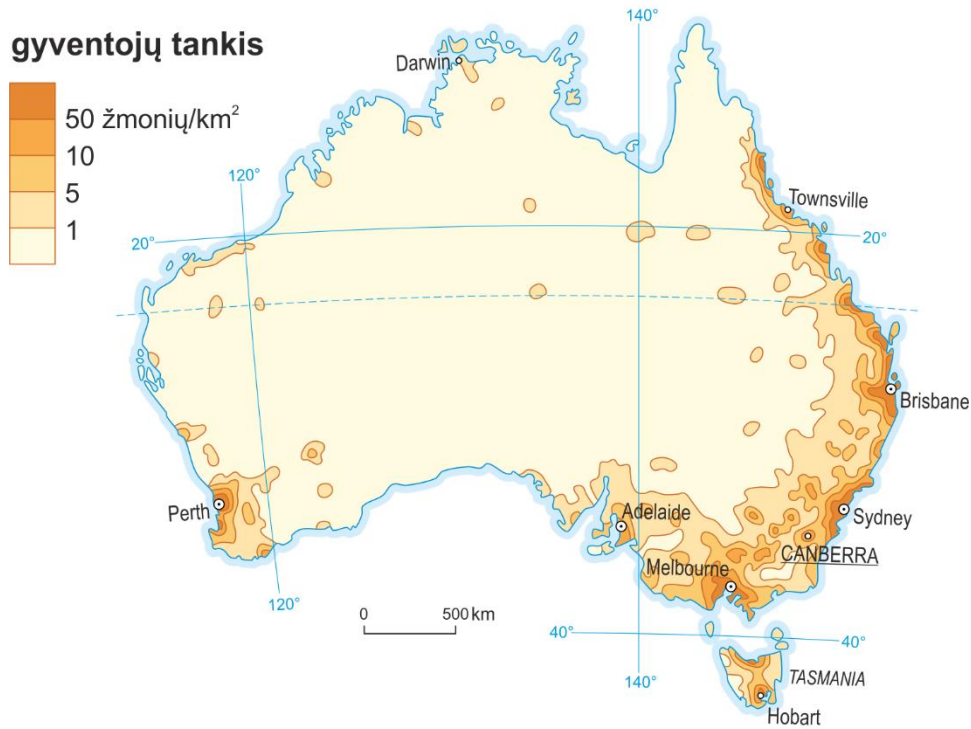

arba

42 uždutis (0–1)

Žemėlapyje pavaizduotas gyventojų tankumas Australijoje.

Įvertinkite, ar toliau pateikta informacija yra teisinga. Jeigu teiginys teisingas, pažymėkite raidę T, jeigu klaidingas – raidę K.

Didžiojo Vandenskyros kalnagūbrio papėdėje besidriekianti pakrantės juosta yra viena tankiausiai apgyvendintų Australijos vietovių.	T	K
Australijos centrinės dalies gyventojų tankis yra mažas, nes ji yra sausoje atogrąžų klimato zonoje.	T	K

Bendrieji reikalavimai

I. Geografinės žinios.

4. Įvairių žmogaus veiklos formų aplinkoje, jų sąlygų ir padarinių pažinimas [...].

Specialieji reikalavimai

XVII. Australijos ir Okeanijos geografiniai regionai ir jiems būdingos problemos. Mokinys:

2) nustato gyventojų pasiskirstymo dėsningumus ir pagrindinius Australijos ekonomikos bruožus, atsižvelgdamas į gamtines sąlygas.

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

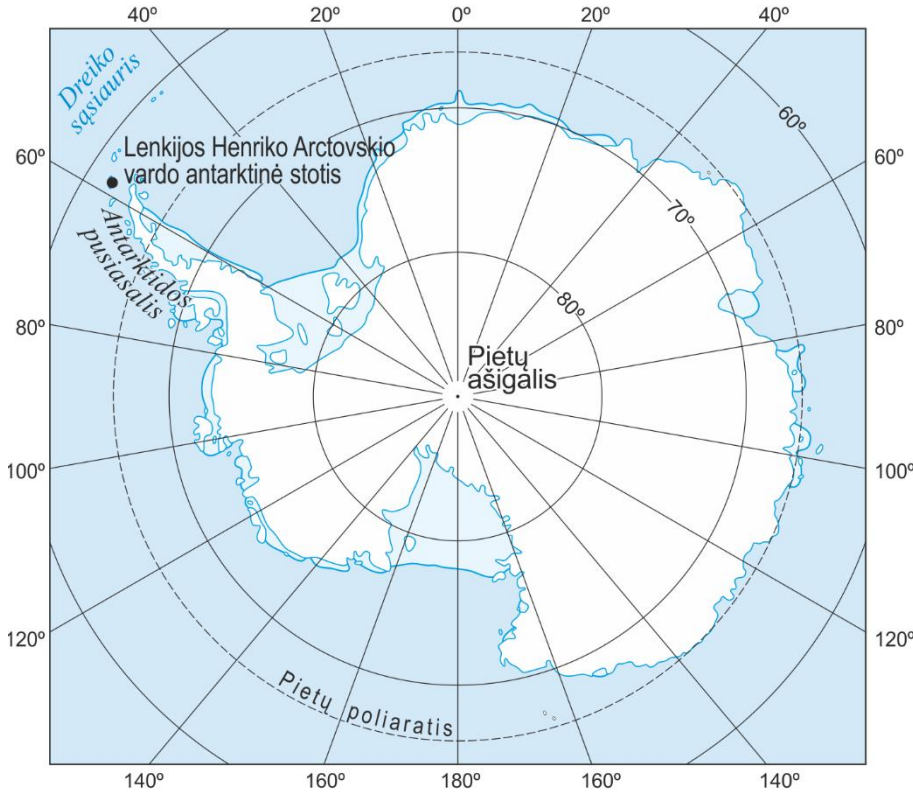
0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

TT.

43 užduotis

Žemėlapyje pažymėta Lenkijos Henriko Arctovskio vardo antarktinės stoties vieta. Ant pašto ženkle pavaizduotas dvisparnis *parochlus steinenii* – viena iš dviejų Antarktidoje aptinkamų vabzdžių rūšių.

Pagal: www.bio-nica.info

43.1 užduotis (0–2)

Lenkijos antarktinė stotis yra įsikūrusi Karaliaus Jurgio saloje, ties 62°09'45" S lygiagrete. Dvisparnio *parochlus steinenii* buveinės pietinė riba eina ties lygiagrete 62°37' S.

Naudodamiesi žemėlapiu nustatykite, ar Lenkijos antarktinė stotis yra įsikūrusi dvisparnio *parochlus steinenii* buveinės zonoje. Atsakymą pagrįskite, remdamiesi stoties padėtimi dvisparnio buveinės atžvilgiu.

Atsakymas: taip / ne

Pagrindimas:

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

XVIII. Poliarinio rato regionų geografija [...]. Mokinys:

1) apibūdina Antarktidos padėtį ir natūralią aplinką [...].

Vertinimo instrukcija

2 taškai – teisingas atsakymas ir pateiktas teisingas pagrindimas.

1 taškas – teisingas atsakymas, bet nepateiktas teisingas pagrindimas.

0 taškų – klaidingas ar nepilnas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

Taip.

Pagrindimo pavyzdžiai:

- *Henriko Arctovskio vardo antarktinė stotis yra įsikūrusi šiauriau už lygiagreotę 62°37' S.*
- *Tyrimų stotis yra į šiaurę nuo dvisparnio buveinės ribų.*
- *Stoties geografinė platumą yra mažesnė už dvisparnio pietinės ribos platumą.*

43.2 užduotis (0–1)

Nurodykite žemyną, su kuriuo Antarktidos pusiasalis ribojasi Dreiko sąsiauriu.

- A. Šiaurės Amerika.
- B. Pietų Amerika.
- C. Australija.
- D. Afrika.

Bendrieji reikalavimai

II. Žinių ir gebėjimų pritaikymas praktikoje.

2. Naudojimasis [...] žemėlapiais [...] geografinėi informacijai gauti, apdoroti ir pateikti.

Specialieji reikalavimai

XVIII. Poliarinio rato regionų geografija [...]. Mokinys:

1) apibūdina Antarktidos padėtį ir natūralią aplinką [...].

Vertinimo instrukcija

1 taškas – teisingas atsakymas.

0 taškų – klaidingas atsakymas arba neatsakyta.

Sprendimas

B.

ŽODYNAS

- Afryka – Afrika
 Ameryka Południowa – Pietų Amerika
 Ameryka Północna – Šiaurės Amerika
 Angola – Angola
 Antarktyda – Antarktida
 Argentyna – Argentina
 Australija – Australija
 Azja – Azija
 Białystok – Balstogė
 Biegun poľudniowy – Pietų ašigalis
 Biegun pólnocny – Šiaurės ašigalis
 Brazylia – Brazilija
 Buenos Aires – Buenos Airės
 Bydgoszcz – Bydgoščius
 Ciešnina Drake'a – Dreiko sąsiauris
 Dania – Danija
 Dublin – Dublinas
 Europa – Europa
 Gdańsk – Gdanskas
 Helsinki – Helsinkis
 Islandia – Islandija
 koľo podbiegunowe poľudniowe
 – Pietų poliaratis
 koľo podbiegunowe pólnocne
 – Šiaurės poliaratis
 Koszalin – Košalinas
 Kraków – Krokuva
 La Plata – La Plata
 Lizbona – Lisabona
 Montevideo – Montevidėjas
 Nizina Chińska – Kinijos žemuma
 Ocean Atlantycki – Atlanto vandenynas
 Ocean Indyjski – Indijos vandenynas
 Ocean Spokojny – Ramusis vandenynas
 Ostra Brama – Aušros vartai
 Parana – Parana
 Pekin – Pekinas
 Polska – Lenkija
 Porto Alegre – Porto Alegre
 Półwysep Antarktyczny
 – Antarktidos pusiasalis
 Szanghaj – Šanchajus
 Tasmania – Tasmanija
 Tybet – Tibetas
 Urugvaj – Urugvajus
 Warszawa – Varšuva
 Wrocław – Vroclavas
 Zwoťnik Koziorożca – Ožiaragio atogrąža
 Zwoťnik Raka – Vėžio atogrąža

Iš recenzentų išvados:

Perskaičius *Informaciją* galima padaryti išvadą, kad žinių ir gebėjimų patikra neturi būti varginantis arba įtampą sukeliantis dalykas. Užduotys yra išradingos, gražiai iliustruotos, įvairaus turinio ir formų. Jų sprendimas įtraukia kaip geras galvosūkis. Ir panašiai kaip sprendžiant gerą galvosūkį – pasitenkinimas ateina tada, kai mokame rasti visus sprendimus! O jei nepavyko išspręsti visko, turime puikią galimybę sužinoti, ties kuo dar reikia padirbėti. Puiki mokomoji medžiaga!

Dr. Bożena Kicińska

Reikėtų pažymėti, kad užduotyse pabrėžiami dalykai, leidžiantys patikrinti žinių ir gebėjimų pritaikymą praktikoje. Kalbu, visų pirma, apie žemėlapių, nuotraukų ir kitų šaltinių naudojimą geografini informacijai gauti ir apdoroti. Šiame kontekste reikėtų teigiamai įvertinti su užduotimis susijusią grafinę medžiagą. Tai yra žemėlapiai ir diagramos, taip pat brėžiniai ir nuotraukos. Medžiaga yra gausi ir gerai pritaikyta atskirų užduočių turiniui. Labai teisingas sprendimas – daugiau dėmesio skirti užduotims, leidžiančioms patikrinti gebėjimą nustatyti geografinės aplinkos, jos gamtinių elementų ir socialinių bei ekonominių aspektų tarpusavio ryšius ir priklausomybę.

Habil. dr. Tomasz Opach

Informacija yra aiškios struktūros ir tiksliai atspindi mokymo programos turinį. *Informacija* yra vertinga priemonė geografijos dalyko mokymui pagrindinio ugdymo mokykloje planuoti, įgyvendinti ir vykdyti. Dėl tinkamo žinių pateikimo būdo *Informacija* yra tiksli priemonė, padėsianti visapusiškai parengti mokinius aštuntos klasės egzaminui.

Habil. dr. Tomasz Wites